



# Utvärdering av SAMS- projektet

*Maria Asplund  
Anna Nordström*

CERUM  
Working Paper 29: 2001  
Gratis internet utgåva  
Tryckt utgåva kan köpas från CERUM

*Detta dokument får kopieras, men inte säljas.  
Innehållet får inte ändras på något sätt.*

CERUM  
Centrum för regionalvetenskap  
901 87 Umeå  
[regional.science@cerum.umu.se](mailto:regional.science@cerum.umu.se)  
Fax 090-786 51 21  
Telefon 090-786 60 79





Umeå University  
CERUM  
Centre for Regional  
Science

# Utvärdering av SAMS- projektet

*Maria Asplund*  
*Anna Nordström*

CERUM Working Paper Nr 29: 2001

ISBN 91-7305-070-9

ISSN 1404-5362

Address: Cerum, Umeå University, SE-901 87 Umeå, Sweden.

Telephone: +46 90 786 60 79, Fax: +46 90 786 51 21.

[www.umu.se/cerum](http://www.umu.se/cerum)

[regional.science@cerum.umu.se](mailto:regional.science@cerum.umu.se)

## NYCKELORD

distansutbildning, SAMS, utvärdering, kompetensråd, behovsinventering, lärcentra, kompetensförsörjning, utbildningsbehov, samordningsfunktioner

# Innehåll

---

Förord	7
1 Inledning	8
<i>Projektbakgrund, 8</i>	
<i>Målen för SAMS, 9</i>	
<i>CERUMs uppdrag, 10</i>	
<i>Avgränsningar, 10</i>	
<i>Utvärderingens syfte, 10</i>	
<i>Metod, 11</i>	
<i>Rapportens disposition, 11</i>	
2 Projektöverblick	12
<i>Organisationen, 12</i>	
<i>Medverkande 'piloter', 13</i>	
<i>SAMS-kurserna, 14</i>	
<i>Sökbilden till SAMS-kurserna, 16</i>	
<i>Samlingsorter och geografisk spridning, 16</i>	
<i>Resursfördelning, 17</i>	
<i>Ordinarie utbildningsmedel, 18</i>	
<i>EU-medel, 19</i>	
3 Utvecklingsarbetet	20
<i>Samverkansmodeller för distansutbildning, 20</i>	
<i>Piloternas synpunkter, 30</i>	
4 Studentenkäten	35
<i>Intervjugruppen, 35</i>	
<i>Studenternas hemvist, 37</i>	
<i>Enkätsvaren, 38</i>	
5 Måluppfyllelse	43
6 Rekommendationer för ett fortsatt arbete	48
Bilaga 1	53
<i>SAMS:s övergripande syfte, 53</i>	
<i>Kriterier för SAMS:s 280 utbildningsplatser, 53</i>	
Bilaga 2a	54
Bilaga 2b	56
Bilaga 3	58
<i>Innehåll</i>	5

Bilaga 4	60
Bilaga 5	61
CERUM Working Papers	65

# Förord

---

Satsningar på utbildning är en viktig förutsättning för tillväxt. Inom både Europa och Norrland framhålls behovet att lyfta hela befolkningens kompetensnivå samtidigt som spetsinriktade satsningar genomförs. En avgörande fråga i detta sammanhang är givetvis hur fördelningen av samhällets utbildningsresurser mellan spetsutbildning och bredare satsningar ska ske?

En relaterad fråga är hur dessa satsningar ska lokaliseras. Ytterst gäller det hur omfattande samlokaliserings-, stordrifts- och kvalitetsfördelarna av att förtäta utbildningar och studenter till en del av en stadsregion är. Dessa fördelar ska ställas mot den högre övergångsfrekvens som kan förväntas om tillgängligheten till utbildning ökar genom att utbildningsutbudet lokaliseras närmare de presumtiva studenterna.

Den relaterade frågan om vilka konsekvenser olika lokaliseringsmönster inom högre utbildning får för den totala tillväxten i en region och för fördelningen av tillväxten mellan olika delar av regionen är givetvis central för den regionalpolitiska debatten på kommunal nivå. Frågeställningen är även en central del av CERUMS forskning. Utvärderingen av satsningar på utbildning där en bakomliggande drivkraft är önskan om tillväxt i en kommun är därmed en viktig del av CERUMS verksamhet.

Den utvärdering av SAMS-projektet som presenteras i denna rapport representerar en studie som ligger i fokus för CERUMS verksamhet. Det är i interaktionen mellan kommunen, näringslivet, studenter och universitet som utbildningssatsningarna kopplas till en faktisk inkomstutveckling. Efterfrågan på kvalificerade studier av hur detta går till och kan utvecklas är betydande.

Utvärderingen har förtjänstfullt genomförts av Anna Nordström och Maria Asplund vid CERUM. Jag vill även passa på att tacka uppdragsgivaren UnivEx samt alla de kommuner, samarbetsorganisationer och universitet som ställt sin tid tillförfogande för utvärderingen.

Umeå i mars 2001

Lars Westin  
Föreståndare  
CERUM

# I Inledning<sup>1</sup>

---

## PROJEKTBAKGRUND<sup>2</sup>

Regeringen gav under våren 1999 i uppdrag åt den blivande Distansutbildningsmyndigheten att fördela 15 miljoner kronor för utvecklingsprojektet och 500 utbildningsplatser till universitet och högskolor för studerande inom framför allt stödområde 1. Stödområde 1 omfattar 26 kommuner i Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län.

Under våren 1999 blev UnivEx (Umeå universitetets enhet för extern utbildningsservice) kontaktade av Distanskonsortiet och ombedda att skriva en ansökan om "Samspel mellan universitet, högskolor och kommuner". Ansökan lämnades in till blivande Distansutbildningsmyndigheten i april 1999 efter att den förankrats hos intresserade universitet, kommuner och kommunalförbund. Den blivande Distansutbildningsmyndigheten beslutade som följd av detta om 2,6 miljoner kronor och 280 utbildningsplatser till det projekt som kom att heta SAMS.

SAMS-projektet skall arbeta för att utveckla samspelet mellan kommuner och universitet/högskolor vid utbildning på distans. Umeå universitet fick genom UnivEx huvudansvar för projektet. De universitet som i första hand medverkar i SAMS-projektet är; Umeå universitet, Luleå tekniska universitet och Karlstad universitet. Förutom universiteten medverkar Lycksele, Sollefteå, Kalix och Strömsunds kommuner samt Akademi Norr och LKF:s kommunalförbund<sup>3</sup>. I olika sammanhang benämns dessa nio aktörer som projektets "piloter".

Ett problem vid utbildningsåtaganden i mindre kommuner är att man inte alltid kan samla tillräckligt stora grupper för att ge underlag för en högskoleutbildning eller enstaka kurser. En möjlig lösning på problemet är att flera kommuner koordinerar sina insatser. I de flesta kommuner finns numera studiecenter-/lärcenterfunktioner. Dessa gör det möjligt att ge distansutbildning i olika former inom kommunerna.

- 
1. Anna Nordström har haft det övergripande ansvaret för utvärderingen. Anna har också författat delarna i rapporten som berör de 280 utbildningsplatserna. Maria Asplund har framförallt författat de delar i rapporten som berör SAMS-projektets utvecklingsarbete.
  2. Projektbeskrivning för SAMS.
  3. I Akademi Norr ingår kommunerna Arvidsjaur, Arjeplog, Dorotea, Kramfors, Lycksele, Malå, Sollefteå, Storuman, Sorsele, Strömsund, Vilhelmina, Vindeln och Åsele. I LKF (Lapplands kommunalförbund) ingår kommunerna Jokkmokk, Kiruna, Gällivare och Pajala.



## MÅLEN FÖR SAMS<sup>4</sup>

De universitet som medverkar i SAMS-projektet har länge samverkat med kommunernas studiecentra. Den andemening och vision som låg bakom SAMS-projektet kan mot den bakgrunden beskrivas ungefär som att SAMS ska:

- ✗ vidareutveckla samarbetet genom att kommunernas beställar- och mottagarorganisationer utvecklas och anpassas samtidigt som universitet/högskolor utvecklar och anpassar sina organisationer och kurser för utbildning på distans.
- ✗ Det leder till att nya grupper söker sig till högskoleutbildning,
- ✗ något som kommer att öka kompetensen hos kommunens invånare och reducerar skillnaderna i utbildningsnivå mellan kommunerna och övriga landet,
- ✗ vilket i sin tur främjar den regionala utvecklingen i de berörda kommunerna.

Delar av denna vision finns explicit uttryckt i projektbeskrivningar och ansökningar om resurser inom SAMS-projektets ram medan andra delar, kanske framförallt frågan om hur insatserna leder till regional utveckling och vilka målsättningar som ställts upp i detta sammanhang, mer är av implicit karaktär.

I SAMS-projektets projektbeskrivning daterad den 15 september 1999 går det mer exakt att utläsa hur delar av ovanstående vision uttrycks i mål, ambitioner och förväntade resultat av projektet. Huvudsyftet med SAMS är att:

- ✗ ”utveckla och förbättra samspelet mellan kommuner och universitet/högskolor avseende identifiering av behov, planering och genomförande av högskoleutbildning på distans.”
- ✗ Genom att universitet och kommuner och kommunalförbund utvecklar modeller för hur detta skall kunna förverkligas.

Vidare syftar projektet till att:

- ✗ ”öka medvetenheten hos kommunledningarna och övriga intressenter i kommunerna om utbildning som strategiskt verktyg och vikten av samordning avseende högskoleutbildning.”
- ✗ När det gäller universitet och högskolor syftar projektet till att skapa ett ökat engagemang för att ge riktade utbildningar till kommunerna på distans.

Projektet har också som mål att:

- ✗ locka nya grupper till högskoleutbildning,
- ✗ utveckla innovativa utbildningsformer som gör det möjligt att kombinera studier med arbete,
- ✗ utveckla användandet av modern distansteknik i undervisningen samt

---

4. Projektbeskrivning för SAMS.

- ✗ förnya och anpassa distanskursutbudet.

## CERUMS UPPDRAG

På uppdrag av ledningsgruppen för SAMS-projektet har CERUM, Centrum för regionalvetenskap vid Umeå universitet, genomfört denna utvärdering av projektet. Utvärderingen har fokuserat på två områden: Projektets utvecklingsarbete, d.v.s. framtagandet av de ovan nämnda modellerna och de 280 utbildningsplatserna.

## AVGRÄNSNINGAR

I utvärderingen kommer inte de olika aktörernas avsikter och egna mål med att vara delaktiga i projektet att beaktas. Det finns inte heller något utrymme, vare sig tidsmässigt eller ekonomiskt att närmare studera de personer som sökt en SAMS-kurs men inte registrerat sig eller de som registrerat sig på en kurs och sedan hoppat av.

Projektledningen har ambitionen att sammanställa de nio modellerna piloterna arbetat fram till den så kallade SAMS-modellen. Då denna slutgiltiga modell inte varit tillgänglig under genomförandet av utvärderingen behandlas i det följande piloternas modeller var för sig.

## UTVÄRDERINGENS SYFTE

Syftet med CERUMS utvärdering är att studera hur SAMS-projektet uppnått sina uppställda mål.

För att uppnå syftet kommer följande frågeställningar att besvaras:

- ✗ Har det tagits fram modeller i syfte att förbättra samspelet mellan kommuner och universitet/högskolor? Här menas samspel med avseende på samordningsfunktioner hos kommuner och universitet, identifiering av lokala och regionala utbildningsbehov, samordning av utbildningsinsatser samt god studerandeservice.
- ✗ Har innovativa utbildningsformer som gör det möjligt att kombinera studier med arbete utvecklats?
- ✗ Har distanskursutbudet förnyats och/eller anpassats?
- ✗ Har projektet lockat nya grupper till högskoleutbildning?
- ✗ Har modern distansteknik använts i de olika utbildningarna?
- ✗ Hur har studenterna informerats om SAMS-kurserna?
- ✗ Hur har samarbetet med lokala studiecentra fungerat?
- ✗ I vilken utsträckning har de uppställda kriterierna beaktats då beslut tagits om de 280 utbildningsplatserna.

Inom ramen för utvärderingen kommer även synpunkter från de olika aktörerna att presenteras i syfte att ge råd och rekommendationer för ett fortsatt arbete.

## **METOD**

Utvärderingen baseras på material som ställts till förfogande från SAMS-projektet. Vidare har en enkät, med hjälp av kursansvariga, distribuerats till studenter som registrerat sig på någon av de kurser som erbjudits. Representanter för de nio ”piloter” som ingår i projektet har också intervjuats.

## **RAPPORTENS DISPOSITION**

Följande rapport är uppdelad i sex kapitel. I kapitel två ges en överblick av projektet, det vill säga det utvecklingsarbetet som bedrivits samt de kurser som samordnats av projektet. Vidare kommer en genomgång att göras av vilka resurser projektet haft till sitt förfogande. I det tredje kapitlet redovisas piloternas modeller samt intervju svaren från piloterna som berör projektets utvecklingsarbete. Kapitel fyra behandlar enkät svaren från de studenter som går en SAMS-kurs. I kapitel fem görs en måluppfyllelseanalys och i det sjätte och avslutande kapitlet ges rekommendationer för ett fortsatt arbete.

## 2 Projektöverblick

---

### ORGANISATIONEN

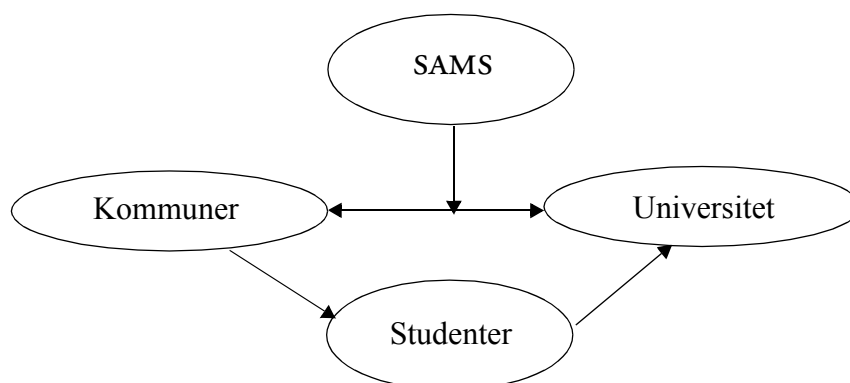
Umeå universitet, genom UnivEx, har huvudansvar för SAMS-projektet. I ledningsgruppen för SAMS sitter en representant från vart och ett av de medverkande universiteten, kommunerna och kommunalförbunden. De fyra nordliga länsstyrelserna är representerade av en person från Jämtlands länsstyrelse.

Den operativa gruppen leds av projektledaren från UnivEx. I den operativa gruppen finns en representant från Umeå universitet, en från Karlstad universitet och en från Luleå tekniska universitet. Den operativa gruppens uppgift är att verkställa de beslut som tas i ledningsgruppen.

SAMS är således det övergripande projektet vars huvudsyfte är att utveckla och förbättra samspelet mellan kommuner och universitet/högskolor vid utbildning på distans. Till SAMS-projektet hör 280 utbildningsplatser. För att en kurs skall godkännas som en SAMS-kurs måste den uppfylla ett antal kriterier (se bilaga 1). Kriterierna för utbildningarna överensstämmer med de övergripande målen för SAMS-projektet.

De aktörer (målgrupper) som berörs av SAMS-projektet är kommuner, universitet, studenter (och i viss mån näringslivet). I figur 1 ges en schematisk beskrivning av dessa aktörer.

SAMS-projektets huvudsakliga uppgift består i att utveckla kontakter mellan kommunerna och universitet/högskolor. Kommunerna skall förmedla behovet av lokal kompetens till universiteten. Universiteten planerar sedan utbildningen efter angivna behov och distribuerar sedan den utbildning som kommunerna efterfrågat.



FIGUR 1

*Aktörer inom SAMS-projektet och deras relationer.*

Universitetens (institutionernas) uppgift/mål är att ge bra utbildning och att få en hög genomströmning av studenter till de kurser som erbjuds. Distansteknik skall användas på ett sådant sätt att fler studenter kan kombinera studier med arbete, samt att studenterna skall beredas möjlighet att gå en utbildning utan att behöva resa i någon större utsträckning. Studenterna skall satsa tid och pengar på att gå utbildningen.

Kommunernas ansvar gentemot studenterna och universiteten ligger i att de skall ge god studerande service genom att t.ex. tillhandahålla väl fungerande lärcentra.

## **MEDVERKANDE 'PILOTER'**

Enligt SAMS projektplan har enskilda kommuner och företag svårt att samla tillräckligt stora grupper för att underlaget för en utbildning eller kurs skall uppnås. Behovet av samverkan, samordning och nya utbildningsformer är därför stort. De flesta inlandskommuner har under senare år byggt upp studiecenter vilka idag möjliggör distansutbildning i vissa former. Karlstads universitet, Luleå tekniska universitet och Umeå universitet har aktivt arbetat med utveckling och anpassning av kommunernas mottagarorganisationer samtidigt som universitet/högskolor utvecklar och anpassar sina organisationer och kurser för att kunna ge utbildning på distans.

De medverkande nio 'piloterna' i projektet är:

- ✗ Umeå universitet, Luleå tekniska universitet och Karlstads universitet
- ✗ Lycksele, Sollefteå, Strömsund och Kalix kommuner
- ✗ Lapplands kommunalförbund och Partnerskap Inland

Vid valet av dessa piloter gav projektledningen prioritet åt kommuner och kommunalförbund som tidigare varit offensiva i sitt arbete när det gäller utbildning på distans. Man valde en kommun i varje län, och av praktiska skäl kommuner som ligger nära varandra.

Vid SAMS-projektets start sommaren 1999 ingick SOS kommunalförbund. <sup>5</sup>Vid bildandet av Partnerskap Inland övertog det nybildade kommunalförbundet SOS plats i SAMS-projektet.

Som pilotuniversitet ville projektledningen ha ett universitet från vardera Svenska Distanskonsortiet, Svenska Distanshögskolan respektive Västsvenska Distanskonsortiet. Umeå universitet är medlem i Svenska Distanskonsortiet, Luleå tekniska universitet i Svenska Distanshögskolan medan Karlstads universitet ingår i Västsvenska Distanskonsortiet. Dessa konsortier verkar som samverkansorgan mellan de universitet som är knutna till dem, de avsätter utbildningsplatser och marknadsför dessa.

Inom pilotuniversiteten är ambitionen att ett utvecklingsarbete skall ske för att förbättra organisation och samordning vid utbildning på distans. De medverkande universiteten har under flera år arbetat med

olika former av decentraliserad och distribuerad utbildning i samarbete med studiecentra i glesbygd.

### SAMS-KURSERNA

De 280 utbildningsplatser som har administrerats av SAMS-projektet skulle fördelas till universitet och högskolor för insatser riktade mot stödområde 1. Stödområde 1 omfattar 26 kommuner i de fyra nordligaste länen; Jämtland, Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten.

Skillnaden mellan en vanlig distansutbildning och en SAMS-kurs ligger främst i de kriterier (se bilaga 1) som kurserna/de olika inblandade aktörerna skall uppfylla, eller ha ambitionen att uppfylla. Följande kriterier finns uppställda:

- ✗ Framtagandet och genomförandet av en kurs skall ske genom samverkan inom och mellan kommunerna
- ✗ Kurser där det skett en samverkan vid framtagande och genomförande, mellan flera institutioner eller mellan olika universitet, skall prioriteras
- ✗ Kursutbudet skall förnyas eller anpassas
- ✗ Vid genomförandet av kursen skall modern distansteknik användas
- ✗ Institutionerna skall ge studenterna god studerandeservice genom bland annat handledning och information på en kurshemsida
- ✗ Innovativa utbildningsformer skall tillämpas för att göra det möjligt för studenterna att kombinera studier med arbete
- ✗ Kursen skall attrahera nya grupper till universitet och högskolan
- ✗ Utbildningen skall vara strategiskt motiverad, d.v.s. den skulle vara anpassad till långsiktiga kompetensbehov hos näringsliv och offentlig sektor.

- 
5. I mitten av 1980-talet initierade SOS-kommunerna - Berg, Ragunda, Storuman, Sorsele, Arjeplog och Arvidsjaur ett gränsöverskridande samarbete kring kompetensutveckling och regional utveckling. Detta kom därför att bli ett inlandsbaserat samarbete mellan sex inlandskommuner över tre län med nord-sydligt fokus. Det bildade därmed ett komplement till det dominerade kustinlandsperspektiv som präglar länsindelningarna. I januari 1999 övergick SOS från en närverksbaserad samverkan till samarbete i form av ett kommunalförbund med ARjeplog, Arvidsjaur, Storuman Sorsele och Malå som medlemmar. Nästan samtidigt tog Lycksele, Storuman och Vilhelmina initiativ till förstudien "Partnerskap Inland - den lärande regionen" vilken pågick från juni 1999 till mars 2000. Syftet var att finna rätt form för en bred samverkan kring högskoleutbildning. Totalt 15 kommuner har deltagit i förstudien via en referensgrupp och gemensamma seminarier. Förstudien gav underlaget för bildandet av "Partnerskap Inland", ett kommunalförbund bestående av 13 kommuner i fyra län. Kommunerna Arjeplog, Arvidsjaur, Dorotea, Kramfors, Lycksele, Malå, Sollefteå, Storuman, Sorsele, Strömsund, Vilhelmina, Vindeln och Åsele gick i april 2000 samman i en länsövergripande samverkan kring kompetensutveckling och högre utbildning. Beslut om bildande togs i respektive kommuns kommunstyrelse och fullmäktige. Det juridiska namnet på kommunalförbundet är Partnerskap Inland (PI) men verksamheten bedrivs under namnet "Akademi Norr".

Den ursprungliga tanken var alltså att kurserna skulle vara strategiskt motiverade utifrån kommunernas långsiktiga kompetensbehov och att de skulle initieras av kommunerna efter att dessa identifierat vilka behov av utbildning på högskolenivå de hade.

I praktiken har i de flesta fall framtagandet av en kurs skett i samspel mellan en eller flera kommuner och en institution<sup>6</sup>. I vissa fall har initiativet ursprungligen kommit från en institution. Av de totalt 76 kursförslagen som kom in hade 46 stycken eller 60 procent tagits fram med hjälp av någon form av samspel mellan en kommun/ett kommunalförbund och en eller flera institutioner<sup>7</sup>.

I första hand förmedlades kommunernas utbildningsbehov vidare till institutioner vid de tre pilotuniversiteterna, Umeå-, Luleå tekniska- och Karlstad universitet, men även andra universitet genomförde kurser. Utbildningarna skulle ges under höstterminen 2000 och/eller vårterminen 2001. Utbildningarna omfattar 5–40 poäng och har givits eller ges på kvarts-, halv- och helfart.

Totalt inkom 76 kursförslag (se bilaga 2a, b och c). Detta motsvarade betydligt mer än 280 utbildningsplatser. En utbildningsplats motsvarar heltidsstudier i ett år för en person. För att göra urvalet bland kurserna utgick ledningsgruppen/den operativgruppen ifrån hur väl de föreslagna utbildningarna stämde överens med de tidigare nämnda kriterierna. Slutligen bifölls 46 kurser (se bilaga 2a och b), lokaliserade vid 7 högskolor och universitet (se tabell 1). Majoriteten av kurserna som bifölls var förlagda till institutioner vid Umeå universitet. Av de 30 kurser som fick avslag var närmare hälften kurser som skulle ha erbjudits av institutioner vid Umeå universitet.

Universitet/Högskola	Antal kurser (beviljade)	Antal utbildningsplatser	Antal kurser som fått avslag
Umeå universitet	26	228,0	14
Luleå tekniska universitet	7	38,5	10
Mitthögskolan	5	15,25	3
Sveriges lantbruksuniversitetet	4	26,5	2
Karlstad universitet	3	31,25	0
Linköpings universitet	1	24	0
Stockholms universitet	0	0	1
Totalt	46	363,5	30

Källa: Dokument från SAMS-projektet.

TABELL 1

*Antal kurser och utbildningsplatser fördelat på universitet och högskolor.*

Av de 46 kurser som blivit beviljade skulle 34 starta under höstterminen -00, 20 av dessa kommer att avslutas under vårterminen -01. De

6. Dokument från SAMS-projektet: Betyg över förslag på SAMS-kurser från institutionerna.

7. Ur den information som finns tillgänglig går det inte att utläsa om förslaget ursprungligen kom från kommun eller institution.

resterande kommer att starta och avslutas under höstterminen -00. Under vårterminen skulle 15 kurser starta. Två av dessa är kurser som tidigare gått under hösten och en har flyttats fram från höst- till vårterminen.

Bland de beviljade kurserna fanns 32 stycken helt nya eller anpassade, 35 (ca. 75 procent) har tagits fram med hjälp av någon form av samspel mellan en kommun/ett kommunalförbund och en eller flera institutioner. Vid framtagandet av kurserna har det skett samverkan mellan institutioner i 24 fall och någon form av samverkan mellan universitet/högskolor har skett i 11 fall<sup>8</sup>.

## SÖKBILDEN TILL SAMS-KURSERNA

Det totala antalet sökande till kurserna som startade på höstterminen var 2385 studenter. Av dessa var 1730 förstahandssökande. Hur många som inte var behöriga framgår inte av tillgängligt material. Antalet registrerade studenter till höstens kurser var 586 stycken (se bilaga 2a).

Av de 34 kurser som skulle börja höstterminen -00 inställdes 10 stycken. En kurs flyttade fram kursstarten till våren, men har nu åter ställts in.

- ✗ Anledningen till att kurserna ställdes in var främst att institutionerna bedömde att *antalet sökande var för få*. I ett par fall översteg antalet sökande med råge det planeringstal som institutionen ställt upp. I dessa fall var problemen för institutionerna att det *inte fanns lärare* som kunde ge kursen. De ansåg vidare att *institutionen varken hade tid eller ekonomiska möjligheter att utveckla kursen eller ge personalen den utbildning i användandet av distansteknik* som krävdes.

För de 15 kurser som ges under våren 2001 var antalet sökande 572 stycken och 358 är antagna (i skrivande stund finns ingen uppgift om antalet registrerade). Fem av kurserna är i dagsläget inställda och ser man till antalet sökande på dessa kurser understiger den siffran i samtliga fall planeringstalen som institutionen ställt upp (se bilaga 2b).

## SAMLINGSORTER OCH GEOGRAFISK SPRIDNING

SAMS-kurserna skall i så stor utsträckning som möjligt vara tillgängliga för människor som bor och är verksamma i de 26 kommuner inom Stödområde 1 som berörs av projektet. Kurserna har i de flesta fall en eller fler samlingsorter, d.v.s. en ort där studenter och lärare vid ett antal tillfällen träffas och undervisning bedrivs. Var samlingsorterna skulle förläggas bestämdes i samspel mellan institutioner, kommuner och SAMS-projektledning. En av kurserna är helt Internetbaserad och

---

8. Betyg över förslag på SAMS-kurser från institutionerna.



har således ingen fysisk samlingsort (se bilaga 2a och b för en förteckning över samlingsorter).

I de fall en kommun inte har samlingsort, men ändå många sökande till en kurs har de uppmanats att bilda studiegrupper vid kommunens studiecentra. Syftet med dessa studiegrupper att studenterna skall beredas möjligheter att få del av utbildning utan att behöva resa till anvisad samlingsort<sup>9</sup>.

	Samlingsorter	Antal registrerade studenter	Studenter per samlingsort
Norrbottnens län	12	195	16,3
Västerbottnens län	15	186	12,4
Jämtlands län	4	90	22,5
Västernorrlands län	7	65	9,3
Övrigt	0	48	–

TABELL 2

*Samlingsorter och antal registrerade studenter till SAMS kurser med start ht-00 fördelade på län.*

Inför höstens 23 kurser var 12 samlingsorter förlagda i Norrbottens län, 15 stycken i Västerbottnens län, 4 stycken i Jämtlands län och 7 stycken i Västernorrlands län (se tabell 2). Av de studenter som registrerat sig på någon av höstens kurser var 195 stycken skrivna i Norrbottens län, 186 stycken i Västerbottnens län, 90 var skrivna i Jämtlands län och i Västernorrlands län var 65 av studenterna skrivna. Dessutom var 48 stycken skrivna i något annat än dessa fyra län. Som framgår av tabellen har Jämtland en något högre koncentration i utbudet av kurser mätt som antalet studenter per samlingsort medan det omvända gäller för Västernorrland. Sammantaget är dock koncentrationen i utbudet i Jämtland/Västernorrland i paritet med kustinlandslänen Västerbotten och Norrbotten.

## RESURSFÖRDELNING

SAMS-projektet har under perioden juni 1999 till december 2000 beviljats 2,6 miljoner kronor från kommittén för distansutbildningscentrum, nuvarande Distansutbildningsmyndigheten (Distum).

De till projektet tillhörande utbildningsplatserna har beviljats 11,2 miljoner kronor från utbildningsdepartementet. Även dessa medel har fördelats genom kommittén för distansutbildningscentrum. Detta motsvarar cirka 65 procent av projektets samlade budget och i genomsnitt 40 000 kronor per utbildningsplats. Dessa medel är så att säga ordinarie utbildningsmedel. Beroende av vilken fakultet en kurs tillhör får kursen en högre eller lägre tilldelning (Det beskrivs utförligare nedan). Avsikten med dessa medel var att täcka de kostnader som de-

9. Det har inte bedömts ligga inom utvärderingens ram att ta reda på om och i så fall var sådana studiegrupper har bildats.

partementet normalt står för när utbildning ges på universitet och högskolor.

För att täcka de merkostnader som är förknippade med att ta fram en ny kurs, utveckla undervisningstekniken m.m., söktes och beviljades medel från EU:s strukturfonder motsvarande 3190000 kronor samt 375000 kronor från Länsstyrelsen i Västerbottens län (se tabell 3). Syftet med dessa medel har också varit att täcka en del av kommunernas kostnader i samband med marknadsföring av SAMS-kurser. Som offentlig medfinansiering har de 11,2 miljoner som beviljats från utbildningsdepartementet samt 50000 kronor från SAMS-projektet använts.

Finansiär	1000-tals kronor	Procent
Utbildningsdepartementet	11200	65
EU:s sociala fond*	3190	18
– BD-län	1075	
– Z-län	1075	
– AC-län	700	
– Y-län	340	
Distum	2600	15
Länsstyrelsen i AC-län	375	2
Totalt	17365	100

\* Mål 6 sekretariatet i respektive län har beslutat enligt nedanstående.

TABELL 3

*SAMS-projektets finansiärer.*

## ORDINARIE UTBILDNINGSMEDEL

Tilldelningen av medel till kurserna skiljer sig något från tilldelningen vid ordinarie kurser. När en institution ger en SAMS-kurs baseras tilldelningen endast på antalet registrerade studenter (HST) och inte som, vid ordinarie kurser, en kombination mellan HST och HPR (helårs prestation). Detta innebär alltså att

✗ institutionerna får hela ersättningen då en student registrerar sig och någon prestation i form av att studenten fullföljer kursen krävs inte.

Vid tilldelningen per plats utgick man ifrån hur institutionens ordinarie kurser klassades. För kurser inom samhällsvetenskap och humaniora tilldelades 35000 kronor per utbildningsplats. Inom naturvetenskap och teknik 55000 kronor per utbildningsplats och de kurser som i vanliga fall har så kallade blandade kurser fick 45000 kronor per utbildningsplats. En av kurserna utgör ett undantag från ovanstående tilldelning och har erhållit 50000 kronor per plats.

Fakultet	Antal kurser	Antal utbildningsplatser	Tilldelning per plats	Total fördelning	Procent
Samhällsvetenskap/ Humaniora	21	146,51	35000	5128	50
Naturvetenskap/ Teknik	5	42	55000	2310	23
Naturvetenskap/ Teknik	1	24	50000	1200	12
Blandade	6	33,5	45000	1507	15
<b>Totalt</b>	<b>33</b>	<b>246,01</b>		<b>10145</b>	<b>100</b>

TABELL 4

*Klassifiering av kurserna över fakulteter samt resurstilldelning.*

## EU-MEDEL

De institutioner som beviljats en eller fler SAMS-kurser, samt de 26 kommuner som projektet berör, har haft möjlighet att söka medel för att täcka diverse merkostnader förknippade med projektet.

Av de 26 kommunerna var det 22 stycken som sökte och beviljades medel. Totalt beslutades om 659000 kronor till kommunerna och drygt 590000 kronor utnyttjades. Dessa pengar har huvudsakligen använts till marknadsföring av kurserna, resor och arbetskostnader.

Till 40 kurser söktes och beviljades EU-medel. Det sökta beloppet uppgick till drygt 4 miljoner kronor och eftersom det endast fanns drygt två miljoner att fördela användes en fördelningsnyckel där man utgick ifrån en grundplåt och sedan fördelades pengarna ut efter hur många poäng kursen omfattade.

Totalt beviljades på detta sätt 2122900 kronor. Pengarna har i huvudsak använts till att täcka lönekostnader förknippade med utvecklande av kurserna.

✗ Oberoende av om institutionen beslutade sig för att ställa in kursen fick EU-medlen användas.

En liten del av de beviljade pengarna utnyttjades inte, 303448 kronor. Detta kan till viss del bero på den omfattande pappersexercisen och de invecklade redovisningsrutinerna som är förknippad med EU-medel.

## 3 Utvecklingsarbetet

---

### SAMVERKANSMODELLER FÖR DISTANSUTBILDNING

SAMS-projektets huvudsyfte var som nämnts att utveckla modeller för ett förbättrat samspel mellan kommuner och universitet/högskolor för utbildning på distans. Under hösten 2000 pågick arbetet med att utveckla dessa modeller i de olika kommunerna, kommunalförbunden och universiteten.

Tanken har varit att universitet/högskolor och övriga utbildningssamordnare kunna utveckla sin förmåga att planera, erbjuda och genomföra önskad kompetensförsörjning genom att samarbeta och dela med sig av sina erfarenheter. Samordningsarbetet kan också komma att spela en viktig roll för diskussioner om hur utbildningsinsatser ska baseras på strategiska överväganden i de enskilda kommunerna.

Det har däremot inte funnits någon gemensam enhet med ansvar för fort- och vidareutbildning av lärare kopplat till nätbaserat lärande och följaktligen lite stöd för lärare som känner osäkerhet inför distanstekniken. Decentraliseringen inom universiteten har samtidigt inneburit att institutionerna har olika lösningar och utrusning för distansutbildning. Institutionerna har således inte alltid kunskap om varandras kompetens, teknik och erfarenheter inom området.

#### Kommunerna

Pilotkommunerna Kalix, Lycksele, Sollefteå och Strömsund har alla inkommit med förslag på modeller för hur de ska utveckla kommunens arbete med distansutbildningar och samverka med universitet/högskolor. I samtliga förslag är modellerna fokuserade på behovsinventering och bildandet av så kallade lokala kompetensråd.

#### *Kalix kommun: Kalix UniverCity och kompetensråd*

Kalix kommun har redan startat Kalix UniverCity. Kalix UniverCity är ett nav för vuxenutbildning från grundvux- till universitetsnivå. Infotek, kunskapslyftet, komvuxledning, högskoleförbund, studievägledning, utbildningsbehövare, videokonferensstudio, bibliotek, undervisnings- och föreläsningsslokaler av olika storlek samlas under samma tak.

Kompetensrådet är en sammanslutning av representanter från Företagarnas Riksorganisation, arbetsförmedling, landstinget, Kalix Folkhögskola, naturbruksgymnasiet, högskoleförbundet, fackliga organisationer och kommunen samt branscher som verkstadsindustri, handel, elektronik och massaindustri. Rådet har verkat i ett års tid. Sy-

ftet är att anpassa utbildningsutbudet både på kort och lång sikt efter det behov och de önskemål individer och näringsliv har.

Ambitionen för Kalix kommun är att fortsätta arbetet inom följande områden:

- ✗ Skapa ett levande Kalix UniverCity som blir ett nav kring vilket kommunens kompetensutveckling samlas
- ✗ Utveckla kompetensrådets funktion
- ✗ Skapa förutsättningar för ett lokalt förankrat forsknings- och utvecklingsarbete på universitetsnivå

#### *Lycksele kommun: Lokala kompetensrådet i Lycksele*

Lycksele kommun är knutet till kommunalförbundet ”Partnerskap Inland” som driver ett Mål 1- finansierat projekt under namnet Akademi Norr. Det övergripande motivet för samverkan inom Akademi Norr är idén om en gemensam organisation i syfte att skapa en slagkraftig enhet med större resurser för att initiera, driva och marknadsföra målinriktade högskoleutbildningar inom regionen. Ledning och styrning är organiserad via en direktionsfunktion (en ledamot per deltagande kommun) med ett politiskt tillsatt presidium.

Det operativa ansvaret ligger på en utvecklingsenhet vilken arbetar för hela partnerskapet. Utvecklingsenheten är knuten till kommunalförbundet Partnerskap Inland och projektet Akademi Norr. Utvecklingsenheten arbetar i nära dialog med högskolegruppen, det vill säga högskoleansvariga i respektive kommun. Näringslivsgruppen, som består av näringslivsansvariga i respektive kommun, involveras i strategiska frågor med tydlig näringslivskoppling. Dessa båda grupper går samman och bildar Akademi Norrs strategiska kompetensråd, med uttalade rättigheter och skyldigheter att förbereda och avge yttranden inför strategiska direktionsbeslut.

Huvuddelen av verksamheten skall ge effekt ute i kommunerna, där kommunernas lärcentra är ansvariga aktörer. Det direkta genomförandet av utbildningar med återföljande krav på ansvar för lokal kompetens och service, skall ge effekt i första hand i respektive kommun men även i regionen som helhet.

Organisatoriskt befinner sig Lycksele i ett förändringsskede. Ett lokalt lärcentrum håller på att utvecklas och skall fungera som en öppen studiemiljö för studenter i kommunen. Lycksele kommun tillhandahåller dessutom en högskolesamordnare, direkt under kommunchefen och kopplad till kommunstyrelsen, vilken skall ansvara för kommunens samordningsfunktion med avseende på kompetensförsörjning och kompetensutveckling.

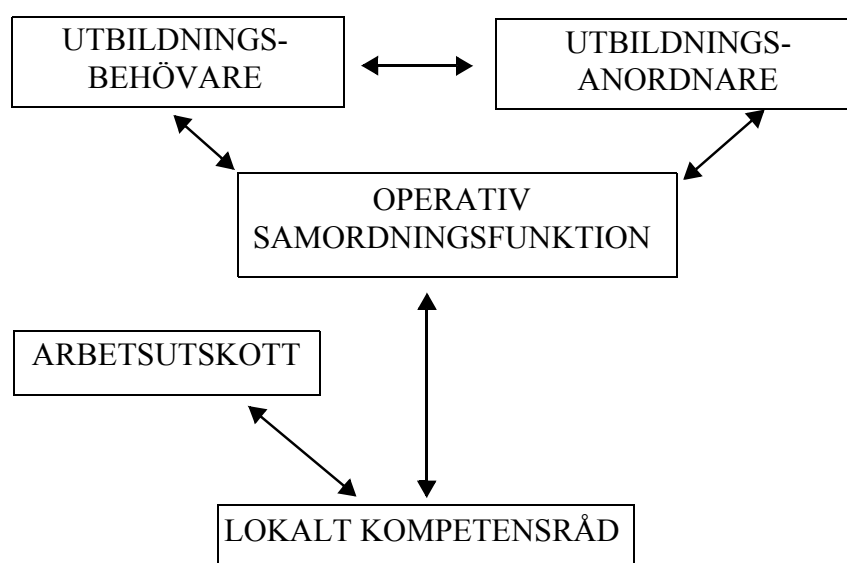
Lycksele kommun betonar att Partnerskap Inland/Akademi Norr betyder mycket för utvecklingen av samverkan mellan kommunerna. Akademi Norr blir en starkare och tydligare part i diskussionerna om inriktning, finansiering och lokalisering av högskoleutbildning. Samverkan mellan Akademi Norr och universiteten/högskolorna bör kunna bli mycket lättare än om varje kommun skall agera var för sig. Denna interkommunala samordning kommer å andra sidan att ställa större krav på samordning inom och mellan universiteten/högskolorna.

En central del av Lycksele kommuns ”pilotmodell” består av bildandet av ett lokalt kompetensråd där behövare och förmedlare av kompetens i kommunen kan mötas. I det lokala kompetensrådet kommer förutom företrädare för kommunen och övriga offentliga organ även företrädare för företag, näringslivs- och företagarorganisationer att finnas. Arbetsförmedling, Lernia, och lärcentrum blir företrädare liksom gymnasieskola, komvux och kunskapslyftet, kv-utbildning, bibliotek samt bildningsförbunden och fackliga huvudorganisationer på orten.

Ett lokalt kompetensråd med denna breda representation kräver en mindre grupp, ett arbetsutskott, för att kompetensrådet skall bli effektivt och handlingskraftigt. Det krävs även en operativ samordningsfunktion, ett ”fixarcentrum”, för att verkställa kompetensrådets beslut. Spetsen i kommunens samordningsfunktion kommer att bestå av kommunens högskolesamordnare, vilken bland annat skall leda det lokala kompetensrådet. Han har också direkta kanaler till Lycksele lärcentrum, Akademi Norr och Umeå universitets kontor i Lycksele inklusive UnivEx och Uminova. Dessutom finns samverkanskanaler till andra universitet/högskolor, andra utbildningssamordnare, länsmyndigheter och andra kommuners samordningsfunktioner.

Högskolesamordnaren är även ordförande i det inom lärarutbildningen nybildade Pedagogiskt Utvecklingscentrum Norr (PUN) vid Umeå universitet. Utvecklingsledare och fortbildningsansvariga i kommunen kommer att knytas till den operativa samordningsfunktionen för att vinna samordningsfördelar vid beställningar och synergieffekter av olika utbildningssatsningar.

Samrådet med aktörerna inom det lokala kompetensrådet är basen i Lyckselemodellen. Utifrån den processen formuleras ett förslag som går ut på remiss som till berörda grupper och utmynnar i ett kommunalt ställningstagande. Detta kommunalt förankrade förslag går sedan när det gäller högskoleutbildningar till högskolegruppen inom Akademi Norr för ytterligare beredning och prioritering. Slutligen gör kommu-



FIGUR 2

Modell: Lokala kompetensrådet i Lycksele. (Arbetsmaterial, Lycksele kommun)

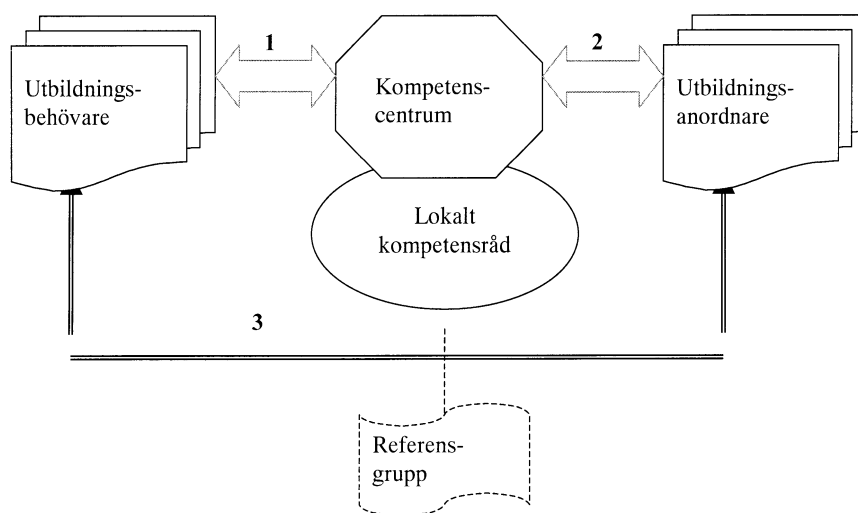
nalförbundet en samordnad beställning till berörda universitet/högskolor för att klara kompetensförsörjningen och kompetensutvecklingen i regionen. Avslutningsvis gäller det sedan för Lycksele och de andra kommunerna i Akademi Norr att lyckas med rekryteringen av studenter och infria deras förväntningar.

*Sollefteå kommun: Kompetenscentrum i Sollefteå*

Inom Sollefteå kommun arbetar man aktivt för att erbjuda programutbildningar och kurser på högskolenivå, datortek, uppdragsutbildningar samt utbildningar som syftar till ökad anställningsbarhet. Vägledande i detta arbete är etablerandet av digitala miljöer för utbildning, eftersom nätbaserad utbildning, e-learning, är det som bedöms dominera marknaden i framtiden. Sollefteå kommun vill skapa ett ”kompetenscentrum” med förgreningar ut i kommunens mer perifera delar där utrustning, anläggningar och metoder möjliggör förverkligandet av idén om det livslånga flexibla lärandet.

Målet är att skapa ett *kompetenscentrum* som skall fungera som en portal (en ingångsplats) för kompetensfrågor i kommunen. Detta centrum skall vara en mötesplats mellan utbildningsefterfrågande och utbildningssamordnare där personalen snarast kan ses som navigatörer och är välorienterade inom utbildningssektorn. Målet är även att bygga mottagarkapaciteten i form av anläggningar och utrustning som tillgodoser såväl identifierade som uppskattade kompetensutvecklings/försörjningsbehov samt möjliggör flexibla pedagogiska/didaktiska tillämpningar inom vuxenutbildningen.

Vidare vill man knyta samman lokala IT-centra med ”kompetenscentrum i Sollefteå” och därigenom skapa ett starkt tekniskt nätverk, utveckla beställarkompetens, utveckla ett mer kundorienterat förhållningssätt för att bättre tillgodose efterfrågan på utbildning samt stärka



FIGUR 3

*Modell: Sollefteå kommun. (Arbetsmaterial, Sollefteå kommun)*

kommunens attraktionskraft. Man vill verka för förnyelse och utveckling av utbildningens innehåll och pedagogik utifrån idén om det flexibla livslånga lärandet, uppmuntra utveckling och implementering av utbildningar med strategisk betydelse för det lokala näringslivet samt öka tillgängligheten till kompetensutveckling/försörjning i hela kommunen.

Avsikten är att presumtiva studenter eller utbildningsintressenter skall kontakta kompetenscentrum där beställarkompetens finns att tillgå. Kompetenscentrum hjälper studenter och intressenter att få kontakt med lämplig utbildningssamordnare samt kan vid behov vara behjälplig med råd och stöd vid upphandling. Därefter ska studenterna och intressenterna själva sköta all kontakt med de som genomför kursen.

#### *Strömsunds kommun: Lärcenter och lokalt kompetensråd*

Strömsunds kommun satsar bland annat på en samordnartjänst (50%) som ansvarar för högskolefrågor. Personen är direkt underställd kommunstyrelsen.

Strömsunds kommun har intentionen att vara en del av ett större förbund av kommuner med likartade problem. Man vill även i likhet med de andra pilotkommunerna organisera ett *lärcenter* i redan befintliga lokaler för vuxenutbildning samt i mycket nära samarbete med gymnasieskola och arbetsförmedling ha en väl täckande organisation såväl tids- och servicemässigt för studievägledning – infotek – datortek.

*Det lokala kompetensrådet* som föreslås organiseras med representanter för den politiska ledningen, arbetsförmedlingen, gymnasieskolan, SAF, FR, LO, studieförbunden samt företagsledare från det lokala näringslivet. När det gäller studentservice betonar man behovet av bostäder av god standard.

Gemensamt för alla pilotkommuner är att de bland andra åtgärder söker samordningsfunktioner med vilka universiteten kan samverka. Att bilda lokala kompetensråd är en metod som förenar kommunerna i deras arbete, liksom att starta lärcentra där undervisning på högskolenivå kan bedrivas under samma tak som exempelvis biblioteket samt studievägledning.

### **Kommunalförbunden**

#### *Lapplands Kommunalförbund och Akademi Norr: utvecklingscentra och bra studerandemiljö*

Lapplands kommunalförbund och Akademi Norr fokuserar mer på identifieringen av lokala och regionala utbildningsbehov samt på utveckling av metoder för att tydligare kunna se behoven.

*Lapplands Kommunalförbund (LKF)* tar hjälp av arbetsförmedlingen, kommunala förvaltningar, företagarna och lokala mässarrangörer för att få en bild av utbildningsbehov och önskemål. Dessutom noteras kontinuerligt utbildningsönskemål från enskilda individer. Det viktiga för att inventeringen skall bli lyckosam är riktade insatser och person-



liga besök. Kommunalförbundsformen bör enligt LKF i framtiden vara kvar som samverkansform mellan kommuner. Önskvärt vore om utbildningsplaneringen tillsammans med universiteten kunde vara mer långsiktig. Idag gäller i regel en ettårig planeringshorisont vilket inte är bra vare sig för verksamheten på studiecentra eller för den enskilde studenten.

Behovsinventeringen inom LKF:s region sker kontinuerligt och ansvaret för detta bör ligga hos den enskilda kommunens studiecentra. Arbetet pågår för att hitta en effektiv modell som mer tydligt visar på utbildningsbehovet. I alla medlemskommuner pågår en process som pekar på bildandet av *utvecklingscentra* (samordningscentra) bestående av studiecenter för högskoleutbildning, komvux, kunskapslyftet, delar av arbetsförmedlingen och delar av näringslivsenheten. När dessa centra är etablerade hoppas man kunna ge en samlad bild av behovet av kompetenshöjande, strategiska utbildningsåtgärder. Det är av yttersta vikt att det bildas lokala kompetensråd i kommunerna som kan greppa hela kommunens behov av kompetensförsörjning är av yttersta vikt. En mindre "fixargrupp" på ett utvecklingscenter utför uppdrag från det lokala kompetensrådet.

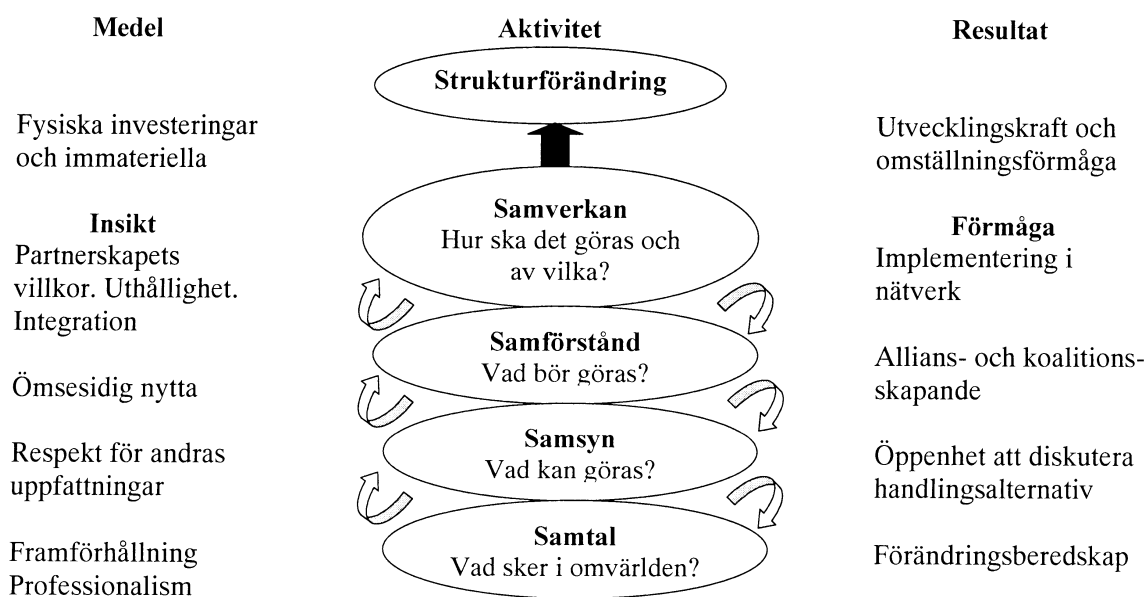
Ett led mot en förbättrad samverkan mellan kommuner/kommunalförbund skulle vara om intressanta föreläsningar på campus kunde sändas till studiecentra utanför campusorten via videokonferenssystemet. Det måste dessutom erbjudas en *bra studerandemiljö* med väl utrustade lokaler för studier och kommunikation samt mötesplatser för studenter under fritiden (kårlokaler). LKF betonar även att en förutsättning för väl fungerande distans- och utlokaliserade utbildningar är en god studerandeservice samt service för tillresta lärare och föreläsare.

Partnerskap Inland/Akademi Norr vill verka som samhälls-entreprenörer och hjälpa lokalsamhället att ta ansvar för sin egen framtid. En ny samarbetsinriktad relation mellan offentlig och privat sektor behövs för att samordna resurserna, möta och välkomna förändringar samt själv söka och formulera både frågorna och svaren. Här behöver dialogen med universiteten utvecklas så att det tillsammans går att lösa den så kallade samverkansuppgiften.

Kommunalförbundet Partnerskap *Inland/Akademi Norr* arbetar för närvarande med att ta fram en modell för utveckling med namnet *Samverkansspiralen* som lättast kan illustreras med en trappa där man successivt uppnår olika nivåer. Slutmålet är strukturförändring i regionen. Det inledande trappsteget är att skapa en arena för samverkan.

Kravet på arenan är att den är tillgänglig för alla som vill delta och att det finns en "promotor" som ser till att arenan utnyttjas. För att behålla vitalitet och spänst i dialogen på arenan är det väsentligt att den regelbundet används för gästspel utifrån. Dialogen fokuseras allt eftersom på handlingsalternativ för den egna lokala utvecklingen i ljuset av de möjligheter som en samtidigt pågående omvärldsanalys ger.

# Samverkansspiralen



FIGUR 4

Modell: Samverkansspiralen. (Arbetsmaterial, Akademi Norr)

## Universiteten

Pilotuniversiteten fokuserar i stor utsträckning på att hitta samordningsfunktioner med vilka kommunerna kan samverka. Att hitta metoder för arbetet inom universiteten är en andra kärnfråga.

### Karlstads universitet: Portalgruppen

Prioriterade områden för Karlstads universitet är bland annat utvecklingen av kontakterna med lärcentra, såsom utrustningsstandard för telebildutrustning och datorer, utbildning av distanslärare och utveckling av distans- och utlokaliserade kurser.

De externa kontaktnäten är ett led i universitetets tredje uppgift och dess syfte är framför allt att stödja och stärka regionens kompetensutveckling på lång sikt. I det externa nätverket ingår samverkan med länets sexton kommuner, kommunalförbundet och länsstyrelsen. Dessutom ingår ett stort antal kommuner runt Vänerregionen från Siljanutbildarna i norr till Falkenberg i söder samt från Motala i öster till norska gränsen i väster.

För att utveckla samarbete inom utbildningsområdet beträffande bland annat modern distansteknik och bidra till regional utveckling ingår Karlstads universitet i flera nätverk. Bland dessa kan nämnas *VKF (Västsvenska Konsortiet för Flexibelt lärande)*, *BUK (Bergslagens Utbildnings Konsortium)*, *RUC (Regionalt Utvecklings Centrum)*, *UNISKA (Universitetsalliansen indre Skandinavien)* och *CENS (Centrum för Näringslivs Service)*.

I syfte att möta framtidens krav har IT-rådet vid Karlstads universitet tagit fram en strategisk plan för den informations- och kommunikationsteknologiska utvecklingen. IT-rådet består av representanter som är rekryterade från dataenheten och de olika institutionerna, varför man kan tänka sig att idéerna har förankring i organisationen. Handlingsplanen pekar ut en viljeriktning och tanken är att den skall ligga till grund för institutionerna vid utarbetandet av lokala planer för hur man vill använda informations- och kommunikationsteknologi, pedagogiskt och tekniskt, vid utvecklingen av verksamheten. Planen omfattar ett antal områden där undervisning och externa kontakter ingår.

I linje med den strategiska planen för utvecklingen av informations- och kommunikationsteknologi har det på initiativ från bland annat grundutbildningsnämnden för livslångt lärande skapats en informell arena, ”Portalgruppen”. Syftet är att vara en mötesplats där man informerar och diskuterar teknik och pedagogik samt ger impulser till utveckling för att motsvara regionens behov av utbildning. I Portalgruppen har man försökt samla personer som har idéer om distansteknikens möjligheter och som tidigare varit utspridda i organisationen. Det innefattar till exempel personer som är aktiva inom rektors stab, dataenheten, grundutbildningsnämnden för livslångt lärande, kontaktsekreterariatet, driftservice, biblioteket samt lärare och andra administratörer med stor erfarenhet av flexibel utbildning.

#### *Luleå tekniska universitet: nätverk och resurscentrum*

Luleå tekniska universitetet har å sin sida etablerat externa nätverk. I detta nätverk ingår samverkan med länets kommuner genom *KHIS, kommuner och högskolor i samverkan*. KHIS startade hösten 1996 och är ett samverkansorgan med kommuner och högskolor som ingående partners. Ca. 50 kommuner från Söderhamn i söder till Kiruna i norr är medlemmar. Förutom Luleå tekniska universitet ingår högskolan i Gävle, Mitthögskolan, Sveriges Lantbruksuniversitet och Umeå universitet.

Samverkan finns också med *NITUS*, ett nätverk bestående av kommuner i huvudsak i södra och mellersta Sverige. Samverkan sker även med enskilda kommuner och kommunalförbund i främst Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland.

Ett förslag finns att skapa ett *resurscentrum* placerat vid Luleå tekniska universitet har lagts fram. De personer som arbetar där skall arbeta mot institutioner inom LTU med ansvar för organisatoriska frågor, utbildning och kompetenshöjning av personal vid LTU i metodik och pedagogik, samt vara teknisk resursorganisation med avseende på nätbaserat lärande. Detta resurscentrum skall finnas under CDL, *Centrum för distansöverbyggande lärande*. CDL bedriver världsledande tvärvetenskaplig forskning och produktutveckling inom området distansöverbyggande lärande, men arbetar inte i dagsläget med direkt stöd till lärare som undervisar eller vill undervisa med hjälp av distansöverbyggande teknik.

För att skapa en modell för hur servicen mot distansstudenterna och studiecentra skall fungera framöver har en samordningsgrupp bestående av personer som på olika sätt kommer i kontakt med studenter

både inom och utanför campus bildats. Samordningsgruppen består av representanter från bland annat antagningsenheten, studentkårerna, studenthälsan, biblioteket samt lärarna. Förutom denna grupp som främst är inriktad mot studenternas behov, behövs det en grupp med en representant från universitetsledningen som arbetar med strategisk utveckling och övergripande planering när det gäller distansutbildningen vid universitetet.

LTU vill:

- ✗ verka för att skapa en tydligare ingång till universitetet
- ✗ använda de årliga träffar universitetet har med kommunrepresentanter till fort- och vidareutbildning om universitetet och dess resurser samt om arbetet i "Universitetet 2006". Allt för att skapa mer delaktighet.
- ✗ fortsätta att utveckla en kontinuerlig dialog med kommunerna allt eftersom behoven av utbildning uppstår
- ✗ skapa bättre kunskap inom universitetet om vad ett studiecentra är, till exempel genom att inbjuda någon representant från kommun eller kommunalförbund för att berätta om den verksamhet som bedrivs ute i kommunerna
- ✗ inrätta en studievägledare med speciellt ansvar för distansstudenter och kontakter med studiecentra.
- ✗ att studievägledaren under hösten utreder distansstudenternas behov av information och vägledning i samarbete med institutionsstudievägledarna.
- ✗ Samarbeta med övriga institutioner/avdelningar som arbetar med distansstudenter.

Under hösten arbetar IT-enheten med en studentportal. Det förväntade resultat är att Luleå tekniska universitet i ett eller flera steg når fram till en studentportal som dels ger studenterna en individuell hemsida med stödfunktioner i undervisningen, dels medför lägre direkta och indirekta administrationskostnader för institutionerna. Samtidigt skall portalen bilda grunden för ett virtuellt campus och ge distansstudenter samma skrivna information som campusstudenterna har tillgång till.

Modellen innebär sammanfattningsvis att representanter för alla berörda aktörer inom distansutbildningen träffas och kontinuerligt följer utvecklingen inom området, och att samtliga får kunskap om varandras arbetsområden. Slutligen planerar samordningsgruppen att under våren 2001 anordna en studiedag för intresserade lärare och annan personal, dit vi inbjuder föreläsare med erfarenhet och kunskap om distansutbildning.

#### *Umeå universitet: dialog och god studentservice*

Vid Umeå universitet anser man att utbildningen i regionen bör ses i ett helhetsperspektiv i fortsättningen. Den modell man arbetar efter kallas *Framtidsmodell för Umeå universitet*. Förutsättningarna för att så skall ske bör tydligare klargöras genom ledningsbeslut vid Umeå universitet. Universitetsledningen bör fatta nödvändiga beslut vad gäller styrning, policy, ekonomiska villkor etc.etera så att samspelet internt

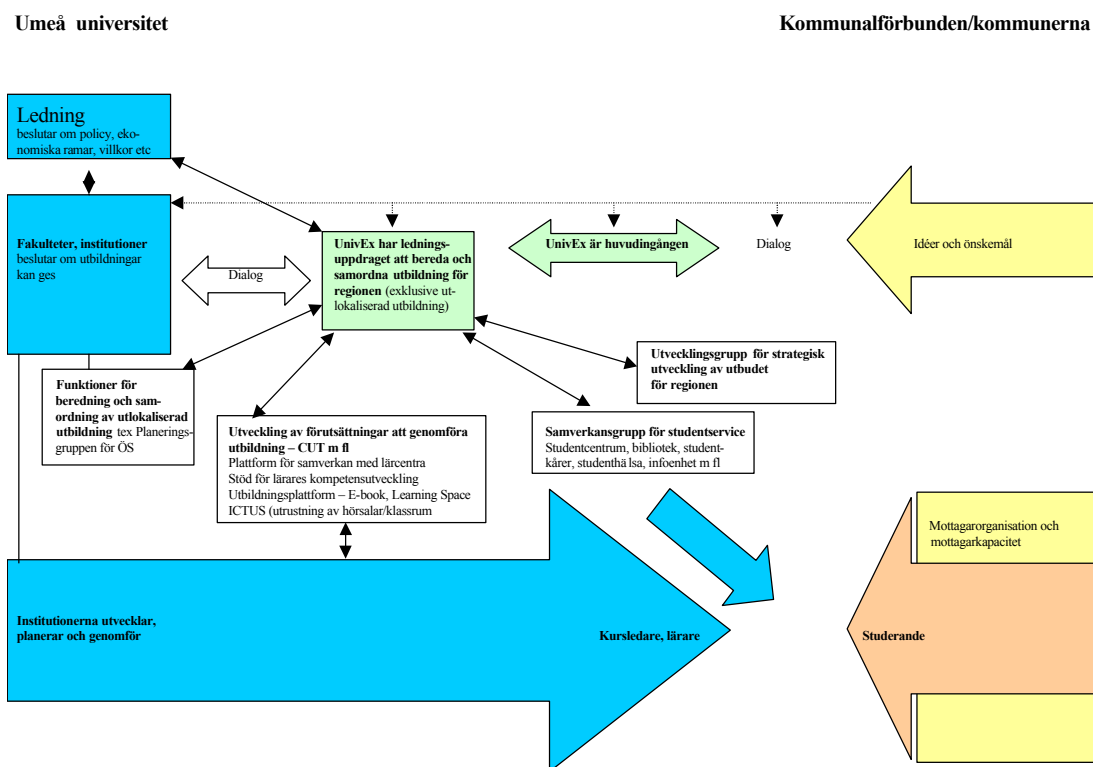
och externt fungerar ännu bättre. Ledningen har fattat beslut om att en utvecklingsgrupp för strategisk utveckling av det reguljära distansutbudet skall tillsättas.

*Dialogen* med kommuner/kommunalförbund och andra intressenter behöver ytterligare utvecklas på så sätt att den sker kontinuerligt och så att samordning sker oberoende av om en utbildning/kurs karaktäriseras som distansutbildning eller inte. Dialogen med fakulteter och institutioner behöver ytterligare utvecklas liksom informationen om läget i pågående beredningsarbete.

Information/underlag om uttryckta behov skall i dialog lämnas till berörda fakulteter och institutioner kontinuerligt så att institutionerna på ett bättre sätt kan förbereda sig för vad som är på gång. Avstämning kan sedan ske vid vissa strategiska tidpunkter i planeringscykeln.

Under året har ett antal träffar genomförts med enheter inom universitetet som på olika sätt arbetar med *studentservice*. Det har framkommit att det finns ett starkt intresse för att lyfta fram behovet av bättre service för studenterna som finns i regionen, både inom distansutbildning och i de tillfälliga decentraliserade utbildningarna. Därför kommer en särskild samverkansgrupp att bildas som skall träffas minst två gånger per år. UnivEx kommer dessutom inom ramen för sitt uppdrag att beakta frågan genom enskild dialog med berörda enheter t.ex. studentcentrum (antagning, studievägledning, Arbetslivscentrum), studentkårerna, biblioteket, informationsenheten och studenthälsan.

En modell för bättre samspel inom universitetet och med kommunalförbund/kommuner



FIGUR 5

Modell: Framtidsbild för Umeå universitet. (Arbetsmaterial, UnivEx, Umeå universitet.)

## PILOTERNAS SYNPUNKTER

Gemensamt för alla pilotkommuner är att de bland andra åtgärder söker samordningsfunktioner med vilka universiteten kan samverka. Bildandet av

- ✗ lokala *kompetensråd* är en metod som förenar kommunerna i deras arbete
- ✗ liksom att starta *lärcentra* i kommunen där undervisning på högskolenivå kan bedrivas under samma tak som exempelvis biblioteket samt studievägledning.

Piloternas synpunkter angående projektet och dess genomförande är kartlagt i en intervju (muntlig eller skriftlig) vilken genomförts med en berörd person från vardera pilotorganisationen (se bilaga 4). Frågorna berör arbetsinsats, organisation, om det genomförts andra aktiviteter relaterade till SAMS och hur marknadsföringen skötts.

Andra frågor var om diskussionen om distansutbildningar har ökat i och med SAMS, om man märkt av ett ökat intresse hos de styrande samt hur samarbetet och kontakterna fungerat med SAMS projektledning. Eftersom en stor del av projektet handlade om att identifiera de lokala utbildningsbehoven gäller det att fastställa om detta var svårt eller lätt och slutligen vilka lärdomar man kan få och slutsatser man kan dra av projektet och dess genomförande.

Den första frågan gällde hur många personer som jobbat med SAMS-projektet inom piloten och ungefär hur mycket arbete som lagts ner. Av svaren har framgått att alla piloterna har varit representerade i ledningsgruppen. Utöver detta har det varierat mellan piloterna hur mycket tid och arbete som lagts ner på SAMS-projektet. Två piloter har redovisat att en person arbetat cirka 50 procent under hösten 2000 och ytterligare två beräknar den nedlagda arbetstiden till cirka 25 procent. I en pilot har en person jobbat till och från cirka fem procent och i en annan beräknas arbetet till 100 procent. Samma pilot har uppgett att 4–5 personer varit delaktiga i projektet. Ytterligare en pilot uppger att tre personer varit engagerade i SAMS-projektet, varav en person ca. 50 procent av arbetstiden. Övriga, kommunchef och förvaltningschef, var varit inriktade på de övergripande frågorna till ca. 30 procent.

Fråga två behandlade organiseringen av arbetet inom piloten. Piloterna har valt att organisera arbetet på lite olika sätt. En pilot hade gjort en uppdelning av arbetet mellan utåtriktade kontakter och studenter/lärcentrum, en annan hade en person som ensam varit helt ansvarig för arbetet inom piloten men med regelbundna gruppträffar med delar av projektledningen. Två av piloterna har givit den ansvarige möjlighet att vid behov samråda och diskutera med en projektgrupp utöver de reguljära projektmötena. Gruppen har bestått av representanter för exempelvis institutioner, studienhet, bibliotek, det vill säga de berörda av SAMS-kurserna. En pilotansvarig hade i sin tur en pilotkommun att arbeta mot med näringslivs- och lokala kontakter. För en pilot har arbetet bestått av diskussioner med berörda enheter om möjligheterna att förbättra samordning och samspel inom universitetet. För en annan pilot

har arbetet varit uppdelat på följande sätt: förvaltningschefen har haft ansvaret för att besvara övergripande enkät, kommunchef har drivit de grundläggande frågorna och utbildningsledaren har ansvarat för marknadsföringen av kurserna och bevakningen av själva genomförandet.

Den tredje frågan handlar om projektets prioritering inom piloten. Har det ansetts som ett prioriterat projekt? Sex av piloterna svarar ”ja” på frågan, en med motiveringen att kommunchefen sitter i ledningsgruppen för SAMS samt att kompetensfrågor och flöden är aktuellt och sammanfaller. I en pilot fick initialt mycket stor kraft läggas på kursarbetet, först därefter kunde arbetet med modeller (både i kommuner och vid universitet) påbörjas. En pilot anser projektet som prioriterat inom den nämnd som handhar liknande frågor. En pilot har inte uppfattat projektet som prioriterat.

Har det då anordnats andra aktiviteter än SAMS-kurserna, till exempel seminarier som berör distansutbildningens problematik? De aktiviteter piloterna anordnat är att bjuda in kommunrepresentanter samt ordna med studiebesök och möten för att diskutera utvecklingsfrågor kring distansutbildningens möjligheter. Det har även informerats i olika nämnder. En pilot har inbjudits till ett universitet som en uppföljning på en konferens som hölls i projektets inledning. En konferens i en pilotkommun med representanter från grannkommunerna har hållits. Seminarier har anordnats för institutioner och kommuner med anledning av kursutbudet. Träffar med det lokala kompetensrådet är andra aktiviteter som hållits. En pilot uppger att det inte anordnats några aktiviteter utöver de som skett i samarbete och samråd med UnivEx.

SAMS-projektet marknadsfördes centralt via en kurskatalog och via TV-reklam i TV4 Botnia. Varje universitet hade även med kurserna i sina ordinarie kurskataloger. Frågan var om piloterna valde att på ytterligare sätt marknadsföra kurserna.

- ✗ Två av piloterna har valt att *inte marknadsföra kurserna* utöver SAMS-katalogen och universitetens ordinarie kurskataloger.
- ✗ Övriga piloter har genom *annonsblad*, utskick, kontakter via *brev och telefon* samt *annonser* i lokalpressen marknadsfört kurserna.
- ✗ En pilot gick ut med *annonsblad* till 19000 hushåll. De har även gjort *personliga besök* hos företag och offentliga institutioner samt *hembesök* hos tänkta målgrupper. Via lärcentra där man har distribuerat kataloger samt vid infotek där gymnasieskola och arbetsförmedling hela tiden har varit uppdaterade.
- ✗ En pilot har i samarbete med studievägledningen genomfört en *informationsvecka* med gott resultat.
- ✗ En pilot uppger att man via en *hemsida på webben* spridit information om kurserna, samt att man på initiativ av kommunerna (i samverkan med institutionerna) genomfört *lokala aktiviteter* av olika slag.

En följdfråga är givetvis om diskussionen och intresset om distansutbildning har ökat i och med SAMS-projektet?

Sex piloter svarade tveklöst ”ja” på frågan. De uppger att förståelsen är större, behoven är lättare att se samt att de märkt av ett ändrat synsätt

angående distansutbildning. Distansutbildning är enligt en av dessa piloter en förutsättning för att uppnå de mål en långsiktig satsning på eftergymnasial utbildning innebär. En pilot uppger att det är en total ökning i diskussionen, men att det är svårt att säga hur mycket av ökningen som beror på SAMS eftersom distansutbildningar är ett aktuellt ämne. En pilot anser det vara *svårsmätbart, men att diskussionen om distansutbildningar är större nu.*

Att kontakterna med projektledningen fungerar friktionsfritt är av största vikt för ett lyckat genomförande. Samtliga piloter uppger att kontakterna med projektledningen fungerat mycket bra.

Ett av målen med SAMS-projektet är att kontakterna och samarbetet med andra universitet/kommuner/kommunalförbund skall öka. Alla piloter uppger att *samarbetet och kontakterna med omgivande kommuner och universitet ökat.* De kommuner som varit involverade i Partnerskap Inland har uppfattat att speciellt kontakterna med övriga kommuner inom partnerskapet ökat, men även en viss ökning med universiteten. En pilot uppger att samarbetet med universiteten inte ökat och att detta beror på att för få kurser genomförts. En annan pilot uppfattar samarbetet som mycket större med Umeå universitet, men även med högskoleförbundet och LKF. Det framkom också att kontakterna har ökat men att det däremot är *svårt att avgöra om det beror på Partnerskap Inland eller SAMS.* Det personliga nätverket har dock blivit betydligt större. En pilot uppger att samarbetet dock *till största delen baserats på gamla och etablerade nätverk.*

Ett annat mål med SAMS-projektet är att öka intresset och engagemanget hos universitets- och kommunalledningar. Hur har piloterna uppfattat detta? Alla piloter uppger att kommunal- och universitetsledningarna visat ett större intresse och engagemang för distansutbildningsfrågor. Speciellt inom kommunledningarna har det märkts en ökning.

Ett av de allra viktigaste målen med SAMS har varit att identifiera lokala och regionala utbildningsbehov. Har man i piloterna lyckats med detta? En pilot har via Skytteanska tagit upp detta på företagsbesök samt tillfrågat skolfolk för att inventera behovet av utbildning i regionen. Man uppger att man börjat hitta kanaler och former för det interna arbetet inom kommunen för att kunna identifiera behoven. En pilot har identifierat det lokala utbildningsbehovet genom en dialog med ansvariga för lärcentra samt genom en dialog inom den grupp som varit ansvarig för distansutbildningsfrågor.

Har SAMS-kurserna lyckats fylla behovet?

- ✗ En pilot uppger att ett *kursutbud med den inriktningen som efterfrågats har kommit till stånd.*
- ✗ Resterande piloterna uppger att SAMS *inte har kunnat fylla behovet.*

Det finns i sökbilden, enligt en pilot, i allmänhet *en rätt svag koppling mellan en kommuns eller ett kommunalförbunds uttryckta strategiska behov och deras invånares behov av utbildning.* Utfallet av de genomförda kurserna är dock bra.

En följdfråga är om piloterna upplevt det som lätt eller svårt att identifiera behoven. Här delar sig piloternas uppfattningar. *Ett flertal*



ansåg det ganska lätt att kunna identifiera behoven genom redan etablerade kontakter samt att de i förhand uppställda kriterierna gjorde det relativt enkelt. Det var dock en pilot som ansåg det svårt eftersom näringslivet är i behov av utbildade människor direkt, medan man inom utbildningsplaneringen diskuterar vad behov kan vara om två år. Ytterligare en pilot ansåg det vara ganska svårt i en svag miljö.

Har det skett en samordning av olika utbildningsinsatser inom universitet/kommuner/kommunalförbund? Sex piloter har svarat på frågan och de är alla överens om att det skett en samverkan av utbildningsinsatserna. Genom samarbetet inom kommunalförbunden samt med hjälp av lärcentra har utbildningsinsatserna kunnat samordnas. Kommunerna har enligt en pilot varit tvungna att prioritera insatserna samtidigt som kommunalförbundens önskemål haft större tyngd än de enskilda kommunernas önskemål. Det är dock, enligt en pilot, svårt att avgöra hur mycket som beror på SAMS-projektet och vad som beror på andra faktorer.

Vilka slutsatser kan då piloterna dra av samarbetet inom SAMS? Vilka har varit projektets fördelar respektive nackdelar? En slutsats är att samarbetet är

✗ mycket viktigt för *inventeringen och samordningen av beställningarna av utbildningar.*

Genom att skapa stabila nätverk uppger en pilot att arbetet underlättas och bådär gott inför framtiden. Företagen, den offentliga sektorn och kommuninvånarna är enligt en pilot basen för att utbudet skall hamna på rätt inriktning och på rätt nivå. Företagens önskemål kan ge ett underlag för det regionala och lokala utbildningsbehovet.

Vikten av intern samverkan betonas. En annan slutsats en pilot vill föra fram är frågan om finansieringen. *Då distansutbildningarna är dyrare än utbildningarna på campus bör former snarast finnas för lösning av finansieringsproblemet.* Det måste, enligt en pilot, finnas kostnadssteckning och större stöd i medfinansieringen för att distansutbildningar skall kunna genomföras. *Inom SAMS-projektet har dock de finansiella förutsättningarna varit goda.* En pilot betonar vikten av marknadsföringen. Piloten uppfattade katalogen och TV-reklamen som ”mycket trevlig”.

De fördelar som nämns är *den stora erfarenhet piloterna har fått vad gäller utbildning på distans*, vilket även innefattar erfarenheter av den moderna distanstekniken som använts. En pilot uppger att arbetet med uppsökande verksamhet, samt kunna identifiera vad kommunen är ute efter vad gäller utbildning på distans har blivit en styrka. Det är dessutom en stark kraft när så många drar åt samma håll.

Det som uppfattats som negativt av en pilot är, förutom finansieringsfrågan, att det var *svårare än beräknat att komma i kontakt med norrlandskommunerna.*

Slutligen efterfrågades de lärdomar pilotrepresentanterna fått ut genom att delta i SAMS-projektet. De kommentarer som gavs var att de lokala kompetensråden i kommunerna kan vara ett kontaktorgan mellan kommunerna och universiteten med utbildningsledarna i respektive kommun som den kontaktyta som universiteten/högskolorna kan ha

glädje av. Projektet har varit berikande och trivsamt, samt att det gett upphov till möjligheter att bolla problem och bilda nätverk med andra. Projektet har resulterat i att de berörda sett behovet av en samlad portal som en naturlig ingång till universitetet för intresserade. En pilot kom med följande slutsats: ”Enighet och samsyn kan rubba berg!”.

## 4 Studentenkäten

---

Det var 586 studenter som registrerade sig på någon av de 23 kurserna som startade under hösten –00. Det är 233 studenter som svarat på den enkät (se bilaga 5) som under hösten har distribuerats med hjälp av lärarna på de olika kurserna. Till fyra kurser kunde vi av olika anledningar inte nå ut och dessa hade sammanlagt 107 registrerade studenter. Om vi räknar bort dessa blir svarsfrekvensen ca. 50 procent, vilket i detta sammanhang får anses mycket bra.

Värt att notera här är att det troligen också i registreringsiffrorna finns en del ”luft”. Det är inte ovanligt att en student registrerar sig, går på en eller två sammankomster och sedan hoppar av kursen.

✗ Eftersom ingen fortlöpande uppföljning av studerandegruppen och de som hoppat av gjorts inom SAMS-projektet är det inte möjligt att genomföra en systematisk bortfallsanalys.

Då enkäten distribuerades under november-december torde en del sådana avhopp ha skett. I de flesta fall lämnades enkäten ut i samband med en sammankomst och samlades in under den samma. I några fall distribuerades enkäten via nätet, vilket med ett undantag resulterade i en mycket låg svarsfrekvens.

### INTERVJUGRUPPEN

I detta avsnitt kommer en kort beskrivning att ges av studenterna som svarat på enkäten med avseende på ålder, kön, familjeförhållanden, utbildningsbakgrund, vad som var deras huvudsakliga sysselsättning innan de började studera på SAMS-kursen samt hemlän.

### Åldersfördelning och kön

När det gäller ålders- och könsfördelningen på studenterna har vi haft möjlighet att jämföra med siffror från Umeå universitet. Dessa siffror visar dels andelen studerande vid Umeå universitet vt och ht år 2000, kursort Umeå, exklusive distansstuderande, dels enkom distansstuderande under samma period (se tabell 5).

Åldersfördelningen i dessa studerandegrupper skiljer sig åt markant. Cirka hälften av Campusstudenterna är kvinnor eller män under 25 år. Denna grupp utgör endast en liten del av SAMS-studenterna, fem procent av kvinnorna och sju procent av männen. Andelen kvinnor och män under 25 år, som läser en kurs i det ordinarie distanskursutbudet,

	Kvinnor (%)			Män (%)		
	Under 25	25-34	Över 34	Under 25	25-34	Över 34
Campus	51	34	15	48	43	9
Distans	14	28	58	19	42	40
SAMS	5	21	74	7	36	57

Källa: L.Brinkstam, avdelningsdirektör Planering, budget och kvalitet vid Umeå universitet

TABELL 5

*Köns- och åldersfördelning på Umeå universitets campus och distansstudenter samt SAMS-studenter vår- och höstterminerna år 2000.*

är större än motsvarande SAMS-grupp, men betydligt mindre än motsvarande grupp för Campusstudenterna. Samma tendens fast i omvänd ordning framkommer när gruppen över 34 år studeras. Kvinnor och män över 34 år som läser på Campus utgör en betydligt mindre andel än samma åldersgrupp som läser ordinarie distanskurs eller SAMS-kurs.

✕ Tydligt är att SAMS-kurserna har lockat till sig något äldre studenter än vad de ordinarie distanskurserna gör. Detta gäller speciellt bland kvinnorna.

Genomsnittsåldern för de kvinnliga studenter som svarat på enkäten är 40,3 år och något lägre, 37,4 år för de manliga studenterna.

Om man studerar hur andelen kvinnor och män fördelar sig med avseende på de olika grupperna märks endast en mindre skillnad mellan Campusstudenter och SAMS-studenter. På Campus var 58,3 procent kvinnor och 41,7 procent var män. Motsvarande siffror för SAMS-studenterna är 63,8 respektive 36,2 procent. Andelen kvinnor som läser på det ordinarie distanskursutbudet är dock betydligt större än motsvarande siffror för de andra båda grupperna. Här är 73,2 procent av dem som läser på distans kvinnor och 26,8 procent är män.

✕ Förklaringen till denna kvinnodominans bland distansstuderande är till viss del att en stor del av kurserna är sådana som vanligtvis lockar till sig fler kvinnliga sökande. För att det skall gå att skilja på kursutbudets profil och den faktiska rekryteringseffekten till följd av en ökad tillgänglighet krävs noggrannare jämförelser mellan likartade kurser.

Sammanfattningsvis kan sägas att en tydlig skillnad mellan SAMS-studenterna och de övriga två grupperna återfinns i åldersfördelningen. Skillnaden i könsfördelning mellan studenter som läser en SAMS-kurs och studenter som läser en kurs i det ordinarie utbudet kan till viss del förklaras med skillnader i kursutbud. Hur stor tillgänglighetseffekten är för rekryteringen kräver ytterligare studier.

## STUDENTERNAS HEMVIST

Vid en jämförelse mellan det totala antalet registrerade till höstens kurser och de studenter som svarat på enkäten ser man som framgår av tabell 6 att studenter från Norrbottens- och Västerbottens län är något överrepresenterade i materialet, medan studenter från Jämtlands- och Västernorrlands län är något underrepresenterade.

Av dem som svarat på enkäten bor 38 procent i Norrbottens län och en lika stor andel bor i Västerbottens län. Av de övriga bor 11 procent i Västernorrlands län, 8 procent bor i Jämtlands län och 5 procent i något annat län än de fyra som berörs av projektet.

	Hemvist för registrerade studenter (%)	Hemvist för de studenter som svarat på enkäten (%)	Skillnad (%)
Norrbottens län	34	38	+4
Västerbottens län	32	38	+6
Västernorrlands län	11	11	0
Jämtlands län	15	8	-7
Övriga län	8	5	-3

TABELL 6

*En jämförelse mellan hemlän för de som registrerat sig på SAMS-kurser och de som besvarat enkäterna.*

Enkäten underrepresenterar därmed studerandegrupper söder om Västerbotten i förhållande till de som registrerade sig på kurserna. Detta hänger delvis ihop med att ett par av de kurser som enkäten inte nådde ut till hade samlingsorter i Västernorrlands- och Jämtlands län. Därutöver kan skillnader förklaras av att de som faktiskt deltar i kurserna och besvarat enkäten kan ha en annan fördelning än de som registrerade sig.

Fyra procent (10 stycken) uppger att de flyttat till följd av att de börjat studera. Här är det tveksamt om flytten hänger ihop med att de börjat studera på en SAMS-kurs då merparten av dessa personer kombinerar sina studier på en SAMS-kurs med andra studier.

### Familjeförhållanden

Utav de 233 studenterna som svarat på enkäten är det 127 stycken eller 55 procent som har ett eller flera barn under 18 år. Tyvärr saknas motsvarande information om situationen på Campus. 52 stycken eller 22 procent är ensamstående, 16 av dessa är ensamstående föräldrar med ett eller fler barn. Denna grupp utgör ca. 7 procent av intervjugruppen.

### Utbildning och sysselsättning

Endast drygt två procent av de svarande har grundskola eller motsvarande som högsta utbildning, 36 procent har läst på gymnasiet och

62 procent har någon gång läst på universitet eller högskola. Det är med andra ord ganska många som tidigare läst på universitetet.

- ✗ För att våga ge sig på att kombinera arbete och studier krävs tydligen, eller så underlättar det om man tidigare varit inne i systemet och vet vad det handlar om.
- ✗ Möjligen finns det bland dem som hoppat av en större andel personer med icke-akademisk bakgrund. Denna hypotes går dock inte att testa inom ramen för denna studie.

Innan SAMS-kursen började hade 67 procent av studenterna heltidsarbeten. Närmare 10 procent arbetade deltid och en lika stor andel studerade. Det var fyra procent som var arbetssökande och nära 7 procent var egna företagare. Sammantaget hade 83 procent hade någon form av förvärvsarbete.

## ENKÄTSVAREN

I nedanstående avsnitt kommer svaren från enkäten att presenteras.

### **Kombinerar Du Dina studier med någon annan sysselsättning och i så fall vad?**

De flesta studenterna, 93 procent (217 stycken), kombinerar sina studier med någon annan sysselsättning (se figur 6). Flest är det som kombinerar sina studier med heltidsarbete, ca. 60 procent. Om man lägger ihop heltidsdeltidsarbete och arbete i eget företag så uppgår andelen förvärvsarbetande studenter till 76,4 procent. Innan SAMS-kurserna startade var det 83 procent som var förvärvsarbetande. Denna andel har alltså sjunkit något.

Det är ungefär lika stor andel kvinnor och män som kombinerar sina studier med heltidsarbete, studier samt arbete i eget företag. Kvinnorna har i högre utsträckning än män deltidarbete, 12,8 procent jämfört med 5,9 procent av männen.

### **Hur fungerar det att kombinera studier med denna typ av sysselsättning?**

Utav de som har svarat att de kombinerar studier med någon form av förvärvsarbete, d.v.s. 178 studenter är det drygt 64 procent som uppger att det fungerar bra. Drygt 28 procent tycker att det fungerar sådär eller att det fungerar dåligt. De resterande tycker att det är för tidigt att uttala sig eller har ingen uppfattning om saken.

Kvinnorna i gruppen som förvärvsarbetar tycker i högre utsträckning än männen att det fungerar dåligt. Det är 33 procent av kvinnorna som svarat att det fungerar sådär eller dåligt, motsvarande siffra för männen är 18 procent.

## Skulle Du ha börjat studera om SAMS-kurserna inte funnits?

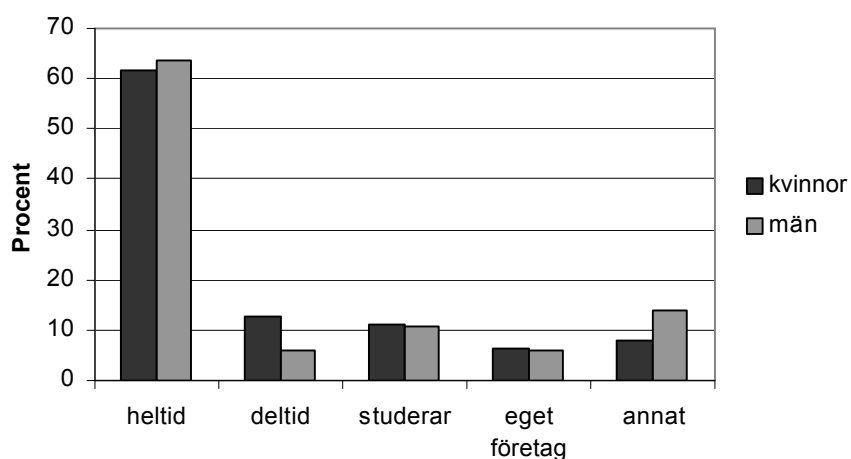
En tredjedel av studenterna hade tänkt börja studera oberoende av om SAMS-kurserna hade funnits eller inte. En tredjedel skulle inte ha börjat studera om dessa kurser inte hade erbjudits. De resterande svarade att de inte visste.

Kvinnorna hade i högre utsträckning än männen tänkt sig att börja studera oberoende av SAMS-kurserna, 35,6 procent jämfört med 28,6 procent. Bland männen angav en större andel, 35,7 procent att de inte skulle ha börjat studera om inte SAMS-kurserna funnits. Motsvarande siffra för kvinnorna är 28,8 procent.

✗ Detta skulle kunna antyda att tillgängligheten är av något större betydelse för männen i detta fall. I en studie (Asplund 2000) av heltidsstudenter på ingenjörsutbildningen i Pajala fanns tvärtom indikationer på att tillgängligheten var avgörande för kvinnorna.

## Kommer Du att fortsätta studera efter denna kurs är slutförd?

Över hälften av studenterna, 54 procent, svarade ja på denna fråga och endast lite drygt 3 procent svarade att de inte tänkt fortsätta studera. En något större andel av kvinnorna tänker sig att studera vidare, 58 procent jämfört med 47 procent av männen.



FIGUR 6

*Kombinationer av studier och annan sysselsättning uppdelat på kön.*

## Påverkade den preliminära samlingsortens lokalisering Ditt val av kurs och i så fall på vilket sätt?

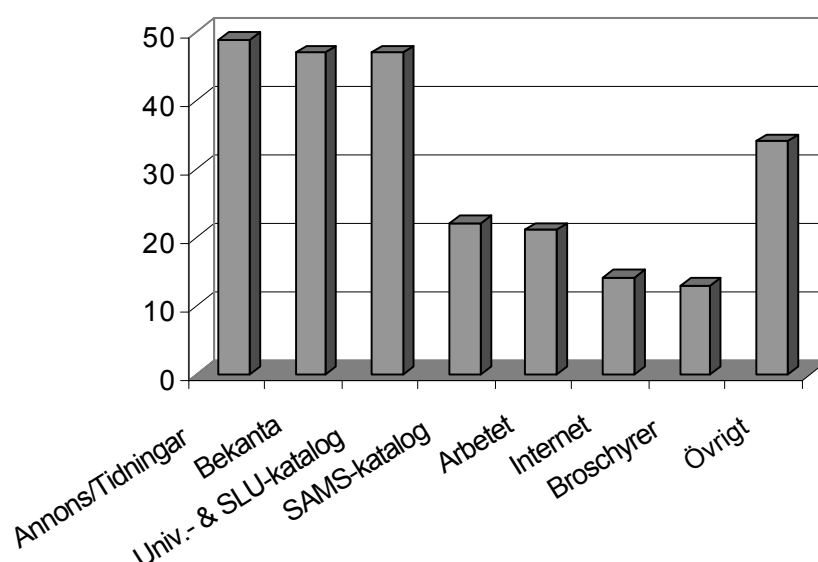
Drygt 63 procent svarade att samlingsortens lokalisering påverkade valet av kurs. Närmare 70 procent av kvinnorna påverkades och ca. 54 procent av männen.

Frågan om på vilket sätt de påverkats var en öppen fråga, d.v.s. det fanns inga svarsalternativ att välja mellan. Det var 135 av de 148 som svarat att de påverkades av samlingsortens placering som också svarade på vilket sätt de påverkats. Det mest frekventa svaret var att avståndet var positivt, 95 studenter, eller 64 procent svarade detta och 69 av dem var kvinnor. Varför avståndet bedömdes som positivt varierade. En del svar var knutna till att det ledde till lägre kostnader både i form av lägre bensinkostnader och mindre bortfall av inkomst. Andra ofta återkommande svar var att det var för tröttsamt att resa bort samt att närheten till familj och barn var viktigt för att kunna kombinera studier med arbete.

## Hur fick Du information om SAMS-kurserna?

På denna fråga har studenterna kunnat ge mer än ett svar (se figur 7).

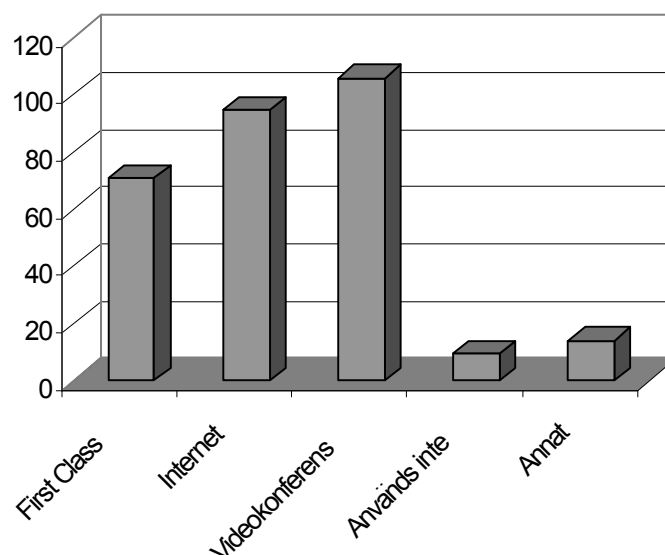
Den vanligaste informationskällan var annonser och tidningar, tätt följt av Universitetets och SLUs kurskatalog samt bekanta. I gruppen övrigt återfinns en del svar som t.ex. att de inte visste att de gick en SAMS-kurs, att de tagit egna initiativ, biblioteket, studiecentra och att de fått information via SYO-konsulenter.



FIGUR 7

*Informationskällor avseende SAMS-kurserna.*





FIGUR 8

*Distansteknik som används i undervisningen.*

### Hur används modern distansteknik i undervisningen och hur fungerar det?

Också på denna fråga har studenterna kunnat ge mer än ett svar (se figur 8).

Det är 106 studenter som svarat att video-konferens används i undervisningen, 95 svarar Internet och 71 uppger First Class som den undervisningsteknik som används. Det är några stycken som svarat att det inte förekommer någon modern distansteknik, vilket förmodligen beror på att enkäten kom ut i ett så tidigt skede till dessa studenter att man ännu inte hunnit komma igång. I gruppen ”övrigt” återfinns svar som ”vet inte” och i ett fall ”bil”, vilket i och för sig kan betraktas som en mycket innovativ utbildningsform, men tyvärr mindre trovärdig.

Det är 213 studenter som svarat på frågan om hur man tycker att det fungerar att använda tekniken. Närmare 72 procent av studenterna tycker att det går bra. 17 procent tycker att det fungerar dåligt eller sådär. Det är drygt 8 procent som inte har någon uppfattning om saken eller tycker att det är för tidigt att ha någon uppfattning. Lite mer än 2 procent har svarat något annat.

### Utnyttjar Du de lokala studiecentrerna som finns i kommunen?

En tredjedel av studenterna utnyttjar de lokala studiecentren och två tredjedelar har uppgett att de inte utnyttjar dessa. En något högre andel kvinnor än män utnyttjar studiecentren, 35 procent av kvinnorna jämfört med 26 procent av männen.

## Hur tycker Du att studerandeservicen fungerar för dig som student?

Det är 75 procent, 172 stycken, av studenterna som svarat på denna fråga. Det är lite drygt 30 procent som tycker att studerandeservicen är tillfredsställande. Här återfinns många av dem som utnyttjar studiecentren. Ofta återkommande beröm är att lokalerna är bra och att kontakten med personalen fungerar bra. Ca. 10 procent av alla svarande tycker att studerandeservicen fungerar dåligt. En återkommande synpunkt är att arrangemangen runt videokonferenserna inte var så framgångsrikt, vidare var det en del som efterfrågade billigare boende.

Drygt 7 procent tycker sig inte ha något behov av studerandeservice och 12 procent har svarat vet inte. Tyvärr har hela 14 procent misstolkat frågan.

## 5 Måluppfyllelse

---

SAMS projektledning har i projektbeskrivningen redogjort för de mål, resultat och ambitioner projektet förväntas resultera i. Huvudsyftet har varit att utveckla och förbättra samspelet mellan kommuner och universitet/högskolor vid behovsidentifiering, planering och genomförande av högskoleutbildning på distans. Målet har varit att SAMS-projektet ska resultera i framtagandet av modeller och former för väl fungerande samspel mellan kommuner och universitet/högskolor.

Vidare syftar projektet till att öka medvetenheten hos kommunledningar och övriga intressenter i kommunerna om utbildning som strategiskt verktyg och vikten av samordning avseende högskoleutbildning. När det gäller universitet och högskolor syftar projektet till att skapa ett ökat engagemang för att ge riktade utbildningar till kommunerna på distans.

Projektet har också som mål att locka nya grupper till högskoleutbildning, utveckla innovativa utbildningsformer som gör det möjligt att kombinera studier med arbete, att utveckla användandet av modern distansteknik i undervisningen samt att förnya och anpassa distanskursutbudet.

✗ I de flesta fall är det inte möjligt att avgöra om huruvida målen, på ett för projektledningen tillfredsställande sätt, har uppnåtts eller inte. Det beror till stor del på att vilken ambition projektledningen haft med de uppställda målen inte tydliggjorts explicit.

*Har det då tagits fram modeller i syfte att förbättra samspelet mellan kommuner och universitet/högskolor och hur har de fungerat?*

Piloterna involverade i projektet har alla inkommit med förslag på hur de vill utveckla arbetet med distansutbildningar i framtiden. SAMS projektledning har ambitionen att sammanställa dessa nio modellförslag till en enda modell, den så kallade SAMS-modellen. Då denna modell inte varit tillgänglig under denna utvärderings genomförande, har piloternas modeller och förslag på hur man vill förbättra arbetet behandlats var för sig.

Genom utvecklandet av samordningsfunktioner hos kommuner och universitet vill projektet bidra till ett ökat samarbete och samverkan mellan kommuner och universitet/högskolor. Detta skall ske åt båda håll, man vill hitta funktioner hos kommunerna med vilka universiteten kan samverka samt funktioner hos universiteten med vilka kommunerna kan samverka.

*Vad det gäller samordningsfunktion hos kommunerna med vilka universiteten samverkar är*

✕ bildandet av de lokala kompetensråden av stor vikt.

I alla pilotkommuner, Kalix, Lycksele, Sollefteå och Strömsund föreslås det upprättas lokala kompetensråd för att kunna föra samman behövare och förmedlare av utbildning. Något som också förenar kommunerna i deras arbete är att de har insett behovet av operativa samordningsfunktioner, en grupp som kan genomföra kompetensrådets beslut.

I de lokala kompetensråden kommer förutom representanter för kommuner och övriga offentliga organ, även att finnas representanter för företag, näringslivs- och företagarorganisationer. Utbildning på alla nivåer, det vill säga gymnasieskolan, komvux, kunskapslyftet och KY-utbildning tillsammans med arbetsförmedlingen, bibliotek samt bildningsförbunden är också representerade.

Ytterligare en faktor som kommunerna är överens om är att

✕ utveckla lärcentra eller studiecentra.

Dessa skall fungera som en samlingsplats där studenterna genomför sin utbildning under samma tak som komvux och kunskapslyftet samt exempelvis det lokala biblioteket och delar av näringslivsenheten. En naturlig mötesplats för hela kommunens utbildningsinsatser. Vikten av god studerandeservice, vilket även det var ett av SAMS mål, betonas.

Vad gäller *samordningsfunktion hos universiteten med vilka kommunerna samverkar* kan det fastslås att universiteten har fokuserat på

✕ bildandet av både *externa och interna nätverk*.

Dessa nätverk förväntas bidra till utvecklandet av samarbetet beträffande modern distansteknik och därigenom bidra till regional utveckling. De externa nätverken är ett led i universitetens tredje uppgift och syftet är framför allt att stödja och stärka regionens kompetensutveckling på lång sikt. I universitetens externa nätverk ingår främst samarbete med kommuner, kommunalförbund och länsstyrelser.

Ett problem universiteten har uppmärksammat är avsaknaden av för kommuner och andra intressenter, en naturlig ingång till universiteten. Därför är

✕ bildandet av *portalgrupper* ett viktigt led i utvecklingen.

Syftet med att bilda dessa grupper är att de skall vara en mötesplats där man informerar och diskuterar pedagogik och teknik samt ger impulser till utveckling för att motsvara regionens behov av utbildning. Här samlar man personer som har idéer om distansteknikens möjligheter och som tidigare haft svårt att få gehör för idéerna.

Det finns även ett stort behov av att hitta metoder och utveckla arbetet *inom* universiteten. Distansutbildningar har en tradition av spretig organisation, med avsaknad av en samlad organisationsgrupp som kan driva dessa projekt centralt. Därför har nu skapandet av

✕ *resurscentrum eller samordningsgrupper* underlättat detta arbete.

Dessa centrum, till exempel CDL (Centrum för Distansöverbryggande Lärande) vid Luleå tekniska universitet, skall arbeta mot institutioner inom universitetet med ansvar för organisatoriska frågor, utbildning och kompetenshöjning av personal i metodik och pedagogik, samt vara en resursorganisation med avseende på nätbaserat lärande.

Det så kallade IT-rådet vid Karlstads universitet föreslår att det skall finnas ett särskilt distansutbildningscenter där personalen utbildar undervisande personal samt tar del i utvecklingen inom området.

Att hitta metoder för att kunna *identifiera lokala och regionala utbildningsbehov* är ett av SAMS-projektets mål. Kommunalförbunden LKF och Partnerskap Inland förespråkar

✗ utvecklandet av *samordningscentra*.

Detta för att kunna ge en samlad bild av behovet av kompetenshöjande, strategiska utbildningsinsatser. Inom kommunalförbunden har det även skett *samordning av utbildningsinsatserna*, vilket även det var ett av SAMS-projektets mål. Man vill inom Partnerskap Inland hitta en ny samarbetsinriktad relation mellan privat och offentlig sektor för att kunna samordna resurserna samt kunna möta förändringar.

Det går att konstatera att både universitetsledningarna men främst kommunledningarna har visat ett större intresse och engagemang vad gäller distansutbildningsfrågor i och med SAMS-projektet. Det framkommer tydligt i de intervjuer som genomförts med representanter. De har även upplevt att kontakterna med andra kommuner/kommunalförbund/universitet ökat i och med detta projekt. Det är dock svårt att avgöra hur mycket av ökningen som beror på SAMS-projektet, då frågor om distansutbildningar är frågor som är mycket aktuella och ligger i tiden.

Har innovativa utbildningsformer utvecklats med hjälp av SAMS-kurserna? I ansökan om att få ge en SAMS-kurs, som institutionerna lämnade in, har i princip alla ambitionen att tillämpa innovativa utbildningsformer. Målet från SAMS-projektets sida med dessa är att fler grupper skall kunna kombinera sina studier med arbete. Med anledning av enkätsvaren kan vi konstatera att det är en så hög andel som 93 procent av studenterna som kombinerar sina studier med någon annan form av sysselsättning. Andelen som förvärvsarbetar är 76,4 procent.

✗ Eftersom vi inte har haft möjlighet att jämföra med vilka utbildningsformer som används på övriga distanskurser och inte heller har uppgift om hur många av övriga distansstudenterna som kombinerar studier med förvärvsarbete är det svårt att säga om SAMS-kurserna lyckats bättre än vad övriga distanskurser gör i detta avseende. Vad vi kan säga är att studenterna tycks kombinera sina studier med andra aktiviteter, vilket i och för sig ligger i distanskursernas natur att man skall kunna göra.

Ett förväntat resultat av SAMS-projektet har varit att distanskursutbudet skulle förnyas och/eller anpassas. I tidigare nämnda ansökan har institutionen fått uppge om kursen tidigare har erbjudits på campus och/eller som distanskurs.

- ✗ Av dessa uppgifter kan vi konstatera att närmare 70 procent av de beviljade kurserna inte tidigare erbjudits som distanskurs i den utformningen den nu givits som SAMS-kurs.

Ett viktigt mål för SAMS-projektet har varit att locka nya grupper till högskoleutbildning. Ambitionen enligt institutionernas ansökningar är höga och drygt 80 procent av de beviljade kurserna tror sig kunna locka nya grupper till just sin kurs.

Vid en jämförelse, avseende ålder, med studenter som under läsåret 2000 läste på någon av Umeå universitets ordinarie distanskurser, ser vi att det finns en markant skillnad avseende åldersfördelningen.

- ✗ SAMS-kurserna har lockat till sig studenter som är äldre än vad studenterna i genomsnitt är på campus, men också jämfört med studenter som läser kurser i det ordinarie distanskursutbudet. Vad som förklaras av kursmix och ökad tillgänglighet kan dock inte kartläggas inom ramen för detta projekt.

Enkätsvaren vi fått in visar att en tredjedel av studenterna inte skulle ha börjat studera om SAMS-kurserna inte funnits. En ganska stor grupp är osäker. Vad det gäller fortsatta studier är det över hälften som har för avsikt att fortsätta studera och endast en mycket liten del uppger att de inte kommer att fortsätta med högskolestudier.

Övervägande delen av dem som inte skulle ha börjat studera är personer som har tidigare erfarenheter av högskoleutbildning. Frågan är då om dessa är att betrakta som ny grupp. Det är ju inte nya grupper i det avseende att de aldrig läst på universitetet, men nya så till vida att de förmodligen inte skulle använda sig av universitetskurser för att vidareutbilda sig om inte dessa kurser erbjudits.

För att göra utbildningen mer flexibel har en ambition om att utveckla användandet av modern distansteknik ställts upp. Det är uppenbart att modern distansteknik används i stor utsträckning på kurserna. Enligt studentenkäten, men också vid förfrågningar hos institutionerna är användandet av video-konferens mest frekvent. Internet (www och e-post) och First Class används också i hög utsträckning.

- ✗ Hur frekvent användandet är av ovanstående på ordinarie distansutbildningar har vi ingen uppgift om. Det är därför svårt att uttala sig om huruvida utvecklandet av användandet har gjort framsteg. Att teknikerna som står till förfogande har använts råder det däremot ingen tvekan om. Enligt studentenkäten tycker merparten att användandet har fungerat bra, ca. 72 procent och ca. 17 procent anser att det fungerar dåligt.

Vilken informationskanal har varit den mest effektiva vad gäller att nå ut till studenterna? Enkätsvaren visar att annonser i tidningar, universitets- och SLU-kataloger samt bekanta tycks vara de kanaler som har fungerat bäst när det gäller att sprida informationen om SAMS-kurserna.

Hur har samarbetet med de lokala studiecentren fungerat? Vad gäller studenterna kan vi med hänvisning till enkäterna konstatera att

det är endast en tredjedel av de svarande som utnyttjar de lokala studiecentrena. Institutionernas syn på samspelet är övervägande positivt.

SAMS-kurserna har på ett tillfredsställande sätt integrerats i projektet. De uppställda kriterierna som skulle vara kopplingen till utvecklingsarbetet har anammats i hög grad. I utvärderingen har vi endast kunnat bedöma ambitionerna och inte vad det verkliga utfallet blev från institutionernas sida.

## 6 Rekommendationer för ett fortsatt arbete

---

Det allmänna intrycket av projektet är mycket positivt. Det är välskött och ambitionerna har varit/är högt ställda. De inblandade aktörerna, d.v.s. främst universitet, institutioner, kommuner och kommunalförbund är överlag mycket nöjda med hur man blivit bemött och på det sätt samarbetet bedrivits.

En återkommande synpunkt är att man i projektet ständigt tycks ha arbetat under tidspress. Denna tidspress har många gånger legat utanför projektledningens kontroll. Den har varit följden av att man i projektet väntat på diverse olika beslut som skulle tas av andra inblandade. Tidspressen har varit mest påtaglig i arbetet med kurserna. Kommunerna fick relativt kort tid på sig vid identifieringen av behoven i sina respektive kommuner. Samma sak gäller för institutionerna när t.ex. deras ansökningar om kurser skulle lämnas in och när samlingsorter skulle bestämmas för kurserna.

- ✘ Även om tidspressen många gånger låg utanför projektledningens kontroll är en bättre framförhållning beträffande ett fortsatt arbete med kursutbudet uppenbarligen önskvärt.

Från institutionernas sida har det också märkts en viss trötthet över att behöva ställa upp på en hel del merarbete som i deras ögon inte varit förknippade med kurserna. Synpunkterna har framkommit främst när det gäller administrationen runt de EU-medel som kunde sökas av institutionerna samt de uppföljningar som gjorts av projektledningen.

- ✘ Från projektledningens sida skulle man kunna vara *ännu* tydligare med att framhålla att deltagandet i projektet givetvis innebär en del merarbete och en relativt omfattande utvärdering. Man skulle också på ett bättre sätt ha samordnat sina uppföljningar.

### Finansiering

Mot bakgrund av ovanstående kritik finns det skäl att framhålla att ersättningen till de institutioner som ger en SAMS-kurs har, i jämförelse med den ordinarie tilldelningen, varit mycket generös.

- ✘ Institutionerna och kommunerna har haft möjlighet att söka EU-medel för de merkostnader som är förknippade med att utveckla och marknadsföra en kurs. Detta utan att de varit bundna att ge kursen om man ansåg att t.ex. antalet sökande var för få.
- ✘ Vidare har tilldelning av ordinarie utbildningsmedel baserats på antalet registrerade studenter (HST) och inte som i vanliga fall en kombination av HST och HPR, helårsprestation.



I samtal med många institutioner som gett en SAMS-kurs har det framkommit att intresset för att ge en kurs hade varit betydligt mindre om inte dessa generösa finansieringsvillkor varit förhanden. Institutionerna har tydligt klargjort att det inte är ekonomiskt försvarbart ur deras synvinkel att ge distanskurser utan någon form av ekonomisk garanti. Denna synpunkt skall ses i ljuset av att det var många studenter som sökte till kurserna men förhållandevis få som slutligen registrerade sig.

Även kommunerna och kommunalförbunden har uttryckt sina farhågor om hur utbildning på distans bör finansieras i framtiden. Då denna form av utbildning anses vara betydligt mer kostsam än att genomföra motsvarande utbildning på campus kräver kommunerna kostnadsteckning och större stöd vid medfinansieringen.

- ✗ Givet att det är betydligt mer kostsamt att bedriva distansutbildning än campusutbildning är det angeläget att ytterligare studera om distansutbildning är rätt medel för att uppnå det kommunerna vill uppnå med utbildningen. Frågan är om det finns alternativa medel som kan ge motsvarande vinst för kommunen till en lägre kostnad?

## Avhopp

Ovanstående leder in på vikten av att

- ✗ utvärdera varför studenter i så stor utsträckning hoppar av distanskurser eller söker och inte registrerar sig.

*Detta är knappast ett problem som endast berör SAMS-kurser.* Det är snarare en regel än ett undantag när det gäller distanskurser vilket, enligt de institutioner vi inhämtat synpunkter från, gör distanskurser till ett högriskprojekt från institutionernas sida.

Trots det och efter att ha tagit del av de medverkande universitetens och institutionernas synpunkter måste det dock återigen betonas att frågan om varför det i SAMS-kursernas fall varit så stor skillnad mellan söksiffrorna och antalet registrerade, kräver fördjupade analyser.

Kurserna som antagits som SAMS-kurser skall ha varit strategiskt motiverade utifrån kommunernas kompetensbehov. Det är möjligt att man nått ett ännu bättre resultat om studenten tydligare placerats i projektets centrum. Nu har man utgått ifrån vad kommunen tror sig behöva utan att ta tillräcklig hänsyn till vad invånarna i kommunerna vill studera. En fördjupad dialog med studenterna på individuell nivå före under och efter kurserna kan vara ett sätt att öka effekten av insatserna.

- ✗ En möjlig förklaring till diskrepansen mellan söksiffror och antalet registrerade kan vara att kommunerna på grund av bristande erfarenhet eller tidsbrist inte lyckats identifiera behovet av utbildning på ett korrekt sätt.
- ✗ Det kan också delvis bero på att kommunerna/kommunalförbunden har överskattat behoven eller det faktiska rekryteringsunderlaget.

- ✗ Kanske har det hos de potentiella studenterna inte funnits tillräckligt stort intresse av att utbilda sig i linje med den kompetens som efterfrågas.

Nu har ju SAMS-kurserna haft många sökande. Detta kan i en första anblick leda till att ovanstående förklaringar förkastas. Det kan dock vara så att personer lockats att söka kurserna och sedan när man blivit mer bekant med förutsättningarna kommit fram till att detta inte ligger i linje med vad man själv vill eller orkar med.

Om det ligger något i påståendet att intresset inte är tillräckligt stort hos de potentiella studenterna måste incitamentsstrukturen diskuteras djupare.

### **Incitamentsstrukturen för studenterna**

Varför det blivit som det blivit går det som tidigare sagt endast att fundera kring eftersom vi i denna utvärdering inte haft resurser att närmare studera gruppen som hoppat av eller gruppen som sökt men inte registrerat sig. Man kan dock spekulera runt hur man på ett bättre sätt motiverar de studerande att börja studera samt att slutföra utbildningen.

- ✗ Kanske måste kommunerna i större utsträckning lansera sina visioner och strategier för utvecklingen inom kommunen, d.v.s. tala om varför de olika utbildningarna anordnas och vad man med dessa vill åstadkomma i kommunen.

På detta sätt tydliggör man för de studerande vad deras utbildning kan leda till ifråga om t.ex. bättre arbete, vilket skulle kunna motivera fler att slutföra den påbörjade utbildningen i högre utsträckning än vad som görs idag.

- ✗ Möjligen är det så att om en kommun vill höja kompetensen hos vissa grupper med hjälp av kortare universitetskurser kanske detta bäst sker med någon form av uppdragsutbildning.

På detta sätt samlar man de personer som ser en direkt koppling mellan utbildningen de går och det arbete de senare skall utföra. Detta kan motivera en student att studera vidare trots att det kräver att denne under en period får en del merarbete. Institutionerna får också den ekonomiska garanti som är nödvändig. Hur finansieringen skulle se ut vid en sådan lösning lämnar vi därhän.

För att höja kompetensen hos invånare i kommunen som inte tidigare har någon universitetsutbildning och se effekter som främjar den regionala utvecklingen är det troligt att en fem- eller tio-poängskurs inte är tillräckligt.

- ✗ Det behövs troligen längre utbildningsprogram eller en kombination av långsiktiga utbildningssatsningar för att åstadkomma kompetenshöjningar. Ett alternativ kan vara att ge kurser som ingår i ett längre utbildningsprogram och ger personen möjlighet att tillgodoräkna sig poängen.

## Modellerna

Överlag kan man konstatera att ”piloterna” haft värdefulla åsikter om hur de bör utveckla arbetet med distansutbildningar och inte minst hur långt de själva nått i processen.

- ✗ Det är av största intresse inför framtiden att följa upp respektive pilot och studera hur arbetet med modellerna fortskrider.

När SAMS-modellen som bygger på de nio piloternas modeller är färdig att tas i bruk blir den en naturlig utgångspunkt för piloterna i deras fortsatta arbete med distansutbildningar. Modellerna är starkt fokuserade på bildandet av lokala kompetensråd, att genom nätverk och lärcentra ha möjlighet att identifiera de behov kommunen har, samt behovet av en naturlig ingång hos universiteten för att underlätta kontakterna med universiteten och deras interna organisation och arbete.

Intentionen var från början att utveckla samverkansmodeller innan man tog fram kursutbudet. Processen med att ta fram ett efterfrågestyrt kursutbud skulle baseras på det utvecklingsarbete och de modeller som piloterna tagit fram. I praktiken blev det dock tvärtom, modellerna utvecklades efter genomförda kurser. Detta beror delvis på att arbetet genomförts under stark tidspress. Det har inte funnits tid att ta fram dessa modeller tidigare. Det är dock inför framtiden mycket viktigt att utvärdera de utvecklade modellerna och med hjälp av modellerna identifiera kompetensbehoven samt därefter arbeta fram ett kursutbud som motsvarar detta behov.

## Slutord

Även om det inte alltid skrivs explicit är den yttersta ambitionen med projektet att genom utbildning stärka kommunernas positioner på den regionala arenan. Med den ambitionen för ögonen borde SAMS tydligare sättas in i en kommunal politik för högre utbildning. I en sådan skulle kommunens kostnader och intäkter för olika utbildningsalternativ vägas mot varandra och mot den situation som olika studerande kategorier befinner sig i. Kopplat till ett individuellt orienterat studerandeperspektiv på utbildning skulle möjligen fler studiemotiverade kommunmedborgare kunna slussas till den studieform som passar dem bäst givet de ramar kommunen har mobiliserat för högre utbildning.

- ✗ Ett mått på framgång i en sådan ansats är givetvis ytterst antalet studenter som genomgått kurser. Avhopp innan kursstart, under kurser och kurser som inte genomförs är i det perspektivet viktiga signaler om att resurser inte hanteras på bästa sätt.

Avslutningsvis vill vi betona att det från SAMS-projektets sida inte funnits ambitioner att lösa frågan om studenters avhopp från distansutbildningar och inte heller att lösa den finansieringsproblematik som föreligger. Detta är dock två viktiga frågor som enligt de medverkande vi inhämtat synpunkter från bör utredas vidare.

SAMS-projektets syfte och mål har huvudsakligen varit att öka samverkan mellan universitet och kommuner avseende utbildning på distans vilket, enligt de aktörer vi varit i kontakt med, projektledningen lyckats mycket bra med.

# Bilaga 1

---

## SAMS:S ÖVERGRIPANDE SYFTE:

Utveckla och förbättra samspelet mellan kommuner och universitet/högskolor vid utbildning på distans

## KRITERIER FÖR SAMS:S 280 UTBILDNINGSPLATSER RIKTADE TILL FRÄMST STÖDOMRÅDE 1

### Gemensamma kriterier för kommuner och universitet/högskolor:

- Förnyelse och anpassning av *kursutbudet*
- *Innovativa utbildningsformer* som t.ex. gör det möjligt att kombinera studier med arbete, utföra parallella utvecklingsarbeten i de studerandes egna organisationer etc.
- Användning och utveckling av modern *distansteknik*
- God *studerandeservice* genom t.ex. handledning och vägledning, löpande information på kurs-hemsida på www etc.
- *Locka nya grupper* till högskoleutbildning genom bl.a. en förändring av attityder och en bredare marknadsföring av utbildningarna

### Kriterier för kommuner:

- Samverkan *inom kommunerna* vid framtagandet av utbildningsbehov samt vid genomförandet av utbildning
- Samverkan *mellan flera kommuner* vid framtagandet av utbildningsbehov samt vid genomförandet av utbildning
- Utbildningen skall vara *strategiskt motiverad*, d.v.s. anpassas till långsiktiga kompetensbehov hos näringsliv och offentliga organ för lokal och regional utveckling

### Kriterier för universitet/högskolor:

- Samverkan *inom universitet och högskolor*, t.ex. samarbete mellan flera olika institutioner/ämnen och enheter
- Samverkan *mellan flera universitet och högskolor*

## Bilaga 2a

SAMS kurser hösten 2000						
Kurstitel	Univ.	Aktuellt	Antal sökande	Antagna	Reg.	Samlingsorter
Affärsengelska 5 p*	LTU	Pågår	83	44	36	Kalix
Entreprenörskap för turism på landsbygden 20p	KU	Pågår	28	20	20	Örnsköldsvik, Torsby
Entreprenörskap och småföretagande 10p	Umu	Pågår	149	48	16	Lycksele
EU-kompetens och projektledning 10p	Umu	Pågår	232	75	57	Arvidsjaur, Haparanda/ Övertorneå
Fiskebiologi 10p	SLU	Pågår	27	28	20	Kiruna
Företagsamhet i skolan 10p	Umu	Inställd	35	0	0	–
Företagsekonomi AII 10p	LTU	Inställd	54	0	0	–
Företagsekonomi för industrin	LTU	Inställd	13	0	0	–
GIS i skogsbruket 5p*	SLU	Pågår	92	50	40	Lycksele, Arvidsjaur, Vilhelmina
Grundkurs i datalogi och programmering 10p	KU	Pågår	52	31	25	Internetbaserad, studiegrupp bl.a. i Överkalix
Information Technology in Business Development and Management 40p	Umu	Pågår	36	23	19	Örnsköldsvik
Innovatörsutbildning 40p	KU	Inställd	10	0	0	–
IT Management med fokus på Call Center 20p	Umu	Inställd	135	0	0	–
Jaktturism 10p	SLU	Pågår	74	30	32	Vilhelmina, Storuman
Kvinnors villkor 10p	Umu	Pågår	84	36	18	Sollefteå, Kramfors
Miljöledning för småföretag 10p	Umu	Pågår	47	34	34	Sorsele, Lycksele
Museologi A 20p	Umu	Pågår	68	26	13	Kiruna, Gällivare, Jokkmokk, Pajala
Natur- och kulturvägledning 40p	LiU	Pågår	77	24	24	Åre
Omvänd globalisering – en integrationsutbildning 10p	Umu	Pågår	20	7	7	Åsele
Projektledning 10p	Umu	Pågår	410	50	39	Sollefteå, Kiruna

## SAMS kurser hösten 2000

Kurstitel	Univ.	Aktuellt	Antal sökande	Antagna	Reg.	Samlingsorter
Samhällsmedicin: Lokalsamhällets välfärds- och hälso- problem 10p	Umu	Inställd	23	0	0	–
Skogsägaråret Kurs 1: Skogsekologi och skogsskötsel 10p	Mitth	Inställd	10	0	0	–
Skogsägaråret Kurs 2: Skogsbruksplanering och indelning 10p	Mitth	Inställd	8	0	0	–
Skogsägaråret Kurs 3: Vård och förvaltning av jaktmarker och fiskevatten 10p	Mitth	Pågår	9	26	29	Ragunda (Bispgården)
Skogsägaråret Kurs 4: Introduktion till skogsnäringen 5p	Mitth	Pågår	4	8	8	Ragunda (Bispgården)
Socialpsykologi 20p	Umu	Pågår	140	36	31	Vilhelmina, Lycksele
Spanska A3 20p	Umu	Inställd	57	0	0	–
Specialpedagogisk kurs 1: Specialpedagogisk verksamhet 5p	Umu	Pågår	106	40	20	Lycksele, Kalix
Specialpedagogisk kurs 2: Funktionshinder och utvecklingsstörning 5p	Umu	Pågår	96	40	23	Lycksele, Kalix
Svenska för finstalande 10p	LTU	Inställd	16	0	0	–
Thailand: från kung Chulalongkorn till asiatisk tigerekonomi 5p	Umu	Pågår	19	23	23	Ragunda, Sollefteå
Tornedalsfinska 10p	LTU	Pågår	16	27	12	Övertorneå
Vuxenpedagogik 20p	Umu	Pågår	143	46	40	Sollefteå, Kalix
Värdekedjan skog- såg- marknad 5p*	SLU	Inställd	12	0	0	–
<b>Total höst:</b>			2385	772	586	

\* Återkommer som kurs också under våren.

## Bilaga 2b

### SAMS-kurser våren 2001

Kurstitel	Univ.	Aktuellt läge	Antal sökande (nov)	Antagna	Reg.	Samlingsorter
Affärsengelska 5p	LTU	Pågår	19	28	o	Kalix
Att leda mindre privata företag och offentliga organisationer 10p	Umu	Pågår	95	56	o	Trehörningsjö
Call-Center Management 20p	Umu	Inställd	13	o	o	–
Collegutbildning 20p	Umu	Inställd	18	o	o	–
GIS i skogsbruket 5p	SLU	Pågår	64	45	o	Örnsköldsvik, Bispgården, Strömsund
Internettjänster 5p	LTU	Pågår	28	31	o	Inom HÖN
Introduktion till GIS i skolan 5p	Umu	Pågår	21	18	o	Umeå, Storuman
IT och samhälle 10p	Umu	Pågår	74	24	o	Kiruna
IT-stöd inom vård och omsorg 10p	Umu	Pågår	64	39	o	Vilhelmina
Ledarskap inom vuxenutbildningen 20p	Umu	Pågår	57	49	o	1: a träffen Umeå, nästa bestäms gemensamt
Produktionsekonomi 5p	LTU	Inställd	o	o	o	–
Skogsägaråret kurs 5: Skogsfastighetsteknik 5p	Mitth	Inställd	1	o	o	–
Specialpedagogisk kurs 3: Pedagogisk handledning 5p	Umu	Pågår	45	28	o	Vilhelmina
Specialpedagogisk kurs 4: Språk och matematik -utveckling och hinder 5p	Umu	Pågår	71	40	o	1: a träffen Storuman, nästa bestäms gemens.
Värdekedjan skog- sågmarknad 5p	SLU	Inställd	2	o	o	–
<b>Total vår:</b>			572	358	o	



## Bilaga 2c

---

### Ej beviljade SAMS-kurser

Kurstitel	Univ.
Att undervisa om förintelsen	Umu
Barns talutveckling	Umu
Biobränsleproduktion	SLU
Call Center Management	LTU
Call Center Management	Mitth
Engelska B1	LTU
Entreprenörer I skola och samhälle	LTU
Den muslimska världens historia och kultur	Umu
Företagsekonomi A	Umu
Företagsekonomi B	LTU
Idéer om natur och miljö I det moderna samhället	Umu
Introduktion till turism	Mitth
Juridisk översiktscurs	Umu
Ledarskap	Mitth
Ledarskapets psykologi	Umu
Litterär gestaltning	Umu
Kultur, mångfald, möten och krockar	Umu
Kvinnor och naturvetenskap	Umu
Människosyn och värdefrågor	Umu
Nationalekonomi A	LTU
Organologi (kyrkorgeln)	LTU
Ryska A1	LTU
Samisk historia och samiskt samhällsliv	Umu
Skapande musik	LTU
Skapande svenska	LTU
Tornedalsfinska 20p	Sthlm
Träfiberteknologi	SLU
Tyska, Kiruna	Umu
Tyska Lycksele	Umu
Utbildningspaket för verkstadsindustrin	LTU

## Bilaga 3

### SAMS kurser hösten 2000

Kurstitel	Univ.	Utbildning- splatser	Tilldelning/ plats	Total tilldelning
Affärsengelska 5 p	LTU	4,5	35000	157500
Entreprenörskap för turism på lands- bygden 20p	KU	10	35000	350000
Entreprenörskap och småföretagande 10p	Umu	4	35000	140 000
EU-kompetens och projektledning 10p	Umu	14,25	35000	498 750
Fiskebiologi 10p	SLU	5	55000	275000
GIS i skogsbruket 5p	SLU	5	55000	275000
Grundkurs i datalogi och program- mering 10p	KU	6,25	45000	281250
Information Technology in Business Development and Management 40p	Umu	19	55000	1045000
Jaktturism 10p	SLU	8	55000	440000
Kvinnors villkor 10p	Umu	4,5	35000	157500
Miljöledning för småföretag 10p	Umu	8,5	45000	382500
Museologi A 20p	Umu	6,5	35000	227500
Natur- och kulturvägledning 40p	LiU	24	50000	1200000
Omvänd globalisering – en integra- tionsutbildning 10p	Umu	1,75	35000	61250
Projektledning 10p	Umu	9,75	35000	341250
Skogsägaråret Kurs 3: Vård och förvalt- ning av jaktmarker och fiskevatten 10p	Mitth	7,25	45000	326250
Skogsägaråret Kurs 4: Introduktion till skogsnäringen 5p	Mitth	2	45000	90000
Socialpsykologi 20p	Umu	15,5	35000	542500
Specialpedagogisk kurs 1: Specialpeda- gogisk verksamhet 5p	Umu	2,5	35000	87500
Specialpedagogisk kurs 2: Funktion- shinder och utvecklingsstörning 5p	Umu	2,88	35000	100800
Thailand: från kung Chulalongkorn till asiatisk tigerekonomi 5p	Umu	2,88	35000	100800
Tornedalsfinska 10p	LTU	3	35000	105000
Vuxenpedagogik 20p	Umu	20	35000	700000

## SAMS kurser våren 2001

Kurstitel	Univ.	Utbildning- splatser	Tilldelning/ plats	Total tilldelning
Affärsengelska 5p	LTU	4	35000	140000
Att leda mindre privata företag och offentliga organisationer 10p	Umu	7,5	35000	26500
GIS i skogsbruket 5p	SLU	5	55000	275000
Internettjänster 5p	LTU	3	45000	135000
Introduktion till GIS i skolan 5p	Umu	3,5	35000	122500
IT och samhälle 10p	Umu	6,5	45000	292500
IT-stöd inom vård och omsorg 10p	Umu	7,5	35000	262500
Ledarskap inom vuxenutbildningen 20p	Umu	15	35000	525000
Specialpedagogisk kurs 3: Pedagogisk handledning 5p	Umu	3,5	35000	122500
Specialpedagogisk kurs 4: Språk och matematik -utveckling och hinder 5p	Umu	3,5	35000	122500
<b>Tot. antal:</b>			246,01	

## Bilaga 4



1. Hur många personer inom piloten har jobbat med SAMS? Ungefär hur mycket?
2. Hur har arbetet organiserats inom piloten?
3. Har projektet ansetts som prioriterat?
4. Har det anordnats andra aktiviteter än kurserna, t.ex. seminarier om distansutbildning, konferenser o s v?
5. Hur har ni marknadsfört SAMS-kurserna?
6. Har diskussionen och intresset om distansutbildning ökat på grund av SAMS?
7. Hur har kontakterna med projektledningen fungerat?
8. Har kontakterna och samarbetet med andra universitet/kommuner/kommunalförbund ökat i och med SAMS-projektet?
9. Har det märkts ett ökat intresse och engagemang från universitets- eller kommunledningar?
10. Har man kunnat identifiera lokala och regionala utbildningsbehov, samt kunnat fylla behovet med hjälp av SAMS-kurserna?
11. Har det varit svårt/lätt att identifiera utbildningsbehoven?
12. Har det skett en samordning av olika utbildningsinsatser inom universitetet/kommunen/kommunalförbundet?
13. Vilka slutsatser kan man dra av SAMS? Fördelar & nackdelar.
14. Lärdomar?

# Bilaga 5

UMEÅ UNIVERSITET  
CERUM  
Centrum för regionalvetenskap



STUDERANDE ENKÄT  
2000-10-13  
Enkätnummer.....

Den kurs som Du följer ingår i ett övergripande projekt som heter SAMS-projektet. Huvudsyftet med projektet är att förbättra samspelet mellan kommuner och universitet vid utbildning på distans. Ett annat syfte är att på olika sätt förbättra distansundervisningen och anpassa den så att det passar fler människor.

För att kunna bedöma hur väl SAMS-projektet har lyckats uppfylla sitt syfte vill vi ställa ett antal frågor till Dig.

Vad någon enskild person har svarat kommer inte att framgå av våra resultat.

**På förhand ett stort tack för Din medverkan i denna utvärdering!**

## Bakgrundsfrågor

1. Vad heter kursen som Du går?

.....

2. Hur gammal är Du?

.....

3. Är Du man eller kvinna?

Kvinna

Man

4. Hur många personer ingår i Ditt hushåll (Dig själv inräknad)?

Vuxna: .....

Barn (under 18 år) .....

5. Var bor Du?

Ort: .....

Kommun: .....

6. Har Du flyttat med anledning av att Du började studera?

Ja  Var bodde Du tidigare?

Ort: .....

Kommun: .....

Nej

7. Vad har Du för utbildning?

Markera med ett kryss.

Grundskola/Folkskola

Gymnasium/Folkhögskola

Universitet/Högskola



Följande frågor berör undervisningsteknik, servicen till Dig som student samt allmänna frågor om SAMS-kurserna.

13 Påverkade den preliminära samlingsortens lokalisering Ditt val av kurs?

Ja

På vilket sätt?

.....  
.....  
.....

Nej

14 Hur fick Du information om SAMS-kurserna?  
(t.ex. tv-reklam, tidningsannonser, bekanta osv.)

.....  
.....  
.....

15 Hur används modern distansteknik i undervisningen?  
(t.ex. videokonferenser, first class, learning space, internet, M-S Netmeeting osv.)

.....  
.....  
.....

16 Hur tycker Du att det fungerar?

.....  
.....  
.....

17 Utnyttjar Du de lokala studiecentrerna som finns i kommunen?

Ja

Nej

18 Hur tycker Du att studerande servicen fungerar för Dig som student? Vad har varit bra?

.....  
.....  
.....

Vad har varit dåligt?

.....  
.....  
.....

Om Du har några andra synpunkter får Du gärna skriva ner dem.

TACK FÖR ATT DU TOG DIG TID MED ENKÄTEN!

# CERUM Working Paper

---

- 1 Einar Holm och Ulf Wiberg (Red.), *Samhällseffekter av Umeå universitet*, 1995.
- 2 Örjan Pettersson, Lars Olof Persson och Ulf Wiberg, *Närbilder av västerbottningar – materiella levnadsvillkor och hälsotillstånd i Västerbottens län*, 1996.
- 3 Jeanette Edblad, *The Political Economy of Regional Integration in Developing Countries*, 1996.
- 4 Lena Sahlin och Lars Westin, *Prissättning av subventionerad kultur. Vilka är de internationella erfarenheterna?*, 1996.
- 5 Lars Westin och Mats Forsman, *Regionerna och finansieringen av infrastrukturen: Exemplet Botniabanan*, 1997.
- 6 Erik Bergkvist och Lars Westin, *Estimation of gravity models by OLS estimation, NLS estimation, Poisson, and Neural Network specifications*, 1997.
- 7 Niklas Nordman, *Increasing Returns to Scale and Benefits to Traffic. A Spatial General Equilibrium Analysis in the Case of Two Primary Inputs*, 1998.
- 8 Lars Westin och Niklas Nordman, *The dialogue of universities with their partners: The case of Umeå University, Sweden*, 1998.
- 9 Robert Sörensson, *Systemanalys av godstransporter. Simulering av en uppgraderad Inlandsbana*, 1998.
- 10 Carina Sundgren, *Beräkning av bruttoregionprodukter för Sveriges regioner. En analys av metodvalet och regionindelningens betydelse*, 1998.
- 11 Erik Sondell, *Halvtidsutvärdering av Interreg-projektet Virtual Education Environment MittSkandia*, 1999.
- 12 Erik Sondell, *Det regionala uppdraget: En fjärde uppgift?*, 1999.
- 13 Örjan Pettersson, *Population Changes in Rural Areas in Northern Sweden 1985–1995*, 1999.
- 14 Robert Pettersson, *Foreign Second Home Purchases: The Case of Northern Sweden, 1990–96*, 1999.
- 15 Patrik Asplund och Niklas Nordman, *Attitudes toward the Third Mission: A Selection of Interviews from Seven Universities in Sweden*, 1999.
- 16 Kent Eliasson, Magnus Johansson och Lars Westin, *European Integration: Eastern Europe and the Swedish Regions*, 1999.
- 17 Janerik Gidlund, Sverker Sörlin och Susanne Gidlund, *Ensam hemma. Den norrländska elitens nya syn på regional utveckling*, 2000.
- 18 Christine Hudson, *The University and Regional Reciprocity*, 2000.
- 19 Linda Helgesson, *Why Some Girls Go to School and Others Don't. A study about girls' education on an upper primary level in northern Mozambique*, 2000.
- 20 Hans Åkerlind, *Framtidens stad*, 2000.



- 21 Göran Aldskogius, *Urban Policy in the Structural Policy of the European Union*, 2000.
- 22 Leif Kåpe, *Förändringar i medelstora svenska städer*, 2000.
- 23 Örjan Petterson, Anna Nordström, Linda Rislund, *Utvärdering av LEADER II Stad och Land - Hand i Hand*, 2000.
- 24 Sören Olsson, *Stadens attraktivitet och det offentliga stadslivet*, 2000.
- 25 Maria Asplund, *Elektronik- och dataingenjörsutbildningen i Pajala, Studentperspektivet*, 2000.
- 26 Lars Marcus, *On Architectural Knowledge*, 2000.
- 27 Henry Etzkowitz, Patrik Aslund och Niklas Nordman, *Beyond Humboldt: Emergence of Academic Entrepreneurship in the U.S. and Sweden*, 2001.
- 28 Maria Asplund, *Om måluppfyllelsen för Umeå universitets elektronik- och dataingenjörsutbildning i Pajala*, 2000.
- 29 Maria Asplund, Anna Nordström, *Utvärdering av SAMS-projektet*, 2001.
- 30 Eva Bergdahl och Magnus Rönn, *Planering för funktionsintegrering - problem och utgångspunkter*, 2001.
- 31 Maria Asplund, *Ex Ante utvärdering av E12 Alliansen - En analys av förarbeten, beslutsdokument och målsättningar*, 2001.
- 32 Olof Stjernström (red.), Stig-Olof Holm, Johan Håkansson, Urban Lindgren, Håkan Myrlund, Kerstin Westin, Lars Westin, Ulf Wiberg, *Den hållbara regionen. Om förutsättningar och framtidsmöjligheter för en hållbar samhällsutveckling i Västerbottens län - ett projektförslag*, 2001.